

ПЕТДЕСЕТ И ТРЕТО ЗАСЕДАНИЕ

☛ *София, четвъртък, 1 ноември 1990 г.,*

(Открито в 15 часа)

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ (*Звъни*): Откривам заседанието на Великото Народно събрание. На днешното заседание присъствуват 339 народни представители. Отсъствуват 61. Можем да започнем работа. Имате раздаден проекта за дневния ред. Можете да установите, че той е твърде напрегнат. При това този проект за дневен ред беше утвърден, ако си спомняте, в края на снощното заседание. При положение, ако няма никакви нови предложения за промени или допълнения в дневния ред за днешното заседание, моля тези, които са съгласни...

Кръстю Горанов има думата.

КРЪСТЮ ГОРАНОВ: Господин председателстващ, уважаеми дами и господа народни представители! Въпреки напрегнатия дневен ред, приканвам ви в самото начало на нашето заседание да се поздравим с един от най-народните ни празници - Деня на народните будители! (*Бурни, продължителни ръкопляскания от цялата зала, ставане на крака*) Да почетем със синовна признателност всички, които с дело и мисъл, със саможертва и талант са поставили основите на съвременна България. Възвръщането на този, без основание забравен, свят празник на нашето напрегнато битие, е символ на надежда, кръв от кръвта на народа. Народните будители са върховен израз на народната сваят, на способността на народа сам да е господар и съдник на съдбата си. Още в тъмнините на робството орачите и копачите, родолюбивите свещеници и търговци, учители, пробудени българи, породиха от себе си смели сърца и непокорни глави, за които нямаше по-високо благо от народната свобода и добруване. Души безкористни, саможертвени, себеотдали се на народното дело, те имаха единствената привилегия като отец Паисий или многострадалния Софроний, като Бозвелията или Неофит Рилски, като Раковски и Каравелов да призовават: "О, неразумний юроде, поради что се срамиш да се наречеш българин?"

Апостоли на народната свобода, последователите на Левски и Ботев, жертвуваха младост и живот, за да се воплътят народният идеал за свобода и социална справедливост - еднакъв за всички, които населяват българската земя. Този народностен идеал спомогна в дните на изпитание "тайно и полека", както казваше Вазов, "народът да порасне с няколко века", той определя и много трудната ни народна съдба до ден днешен.

Можем ли ние, уважаеми колеги, като представители на народа да имаме по-висок пример от примера на народните будители? Нека се постареем да им подражаваме, да сме достойни за тях, да мислим и да се трудим като тях за България, за българския народ.

Благодаря ви. *(Бурни ръкопляскания от цялата зала)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Господин Гиньо Ганев поиска думата.

ГИНЬО ГАНЕВ: Благодаря, господин председателствуваш. От името на Бюрото съобщавам на народните представители, че днес постъпи и законопроект, с който се предлага в чл.154 на Кодекса на труда да се създаде една нова алинея, с която 1 ноември, Ден на народните будители, да се обяви за празник на всички учебни заведения в страната и за неучебен ден. Това е снабдено със съответни мотиви, с това съобщение аз не ангажирам Законодателната комисия... *(ръкопляскания)*, но ние ще поискаме от съответните комисии да се произнесат без отлагане по този законопроект.

Благодаря, господин председател.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Има думата г-н Корнажев.

ПЕТЪР КОРНАЖЕВ: Господин председателствуваш, госпожи и господа народни представители! Аз поисках реплика по този повод. Мисля, че не е нужно изменение на Кодекса на труда, защото учениците не са "трудещи се". Възможно е, както беше на времето, това да бъде празник само на учебните заведения, както и 24 май! *(Ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Народният представител Венцеслав Димитров има думата.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: Искам да направя предложение за точка в дневния ред. Миналия четвъртък по време на обсъждане на програмата на правителството аз направих две конкретни предложения за гласуване, които днес искам да влязат в дневния ред. Първото е да гласуваме освобождаването на председателя на Българската народна банка... *(Бурни ръкопляскания)* Мисля, че вашите ръкопляскания са израз на подкрепа на това предложение... *(Смях и оживление в залата, ръкоплясканията продължават)* Защото вчера господин Луканов каза, че има връчена оставка или нещо подобно до председателството. Аз се позаинтересувах, това съвсем не е така. Може по време на обсъждането да прочетем неговото писмо.

Второто беше включването на Българската външнотърговска банка в състава на Българската народна банка.

Тъй като смятам, че това са две неотменни съставни части от програмата за преход към пазара, моля да бъдат включени веднага след като изслушаме господин министър-председателя.

Благодаря ви.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: При това положение мисля, че трябва да гласуваме предложението за дневен ред, като към него включим и въпросното предложение на г-н Венцеслав Димитров. Предлагам първо да гласуваме предложението на г-н Димитров - дали да бъде вписано към днешния дневен ред, а след това да гласуваме и целия дневен ред. Така че този, който е съгласен с предложението на г-н Венцеслав Димитров за включване в дневния ред на точката за приемане на оставката на председателя на Народната банка...

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: За освобождаването му!

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Да, освобождаване на председателя на Народната банка и за обсъждане на проблема за включването на Външнотърговската банка... Така ли беше, господин Димитров.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ (От място): Да.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Който е съгласен, моля да гласува. Който е против това предложение, да гласува. Въздържали се? - със 164 гласа "за", 90 - "против", 39 - "въздържали се" предложението за включване на тази точка като точка пета в дневния ред се приема. *(Бурни ръкопляскания от страна на опозицията, членове на БСП оспорват резултата от гласуването, шум и оживление в залата)* Моля ви, колеги, елементарни аритметични действия да поставяте под съмнение възможностите на Бюрото.

164 са "за", 90 - "против" и 39 - "въздържали се" правят 129 - "против" и "въздържали се" и 164 са - "за". Имаме кворум, имаме и повече от половината гласове. *(Ръкопляскания)*

От гласувалите има кворум като присъствие и кворум като 50 плюс един. При това положение включваме тази точка непосредствено след точка първа, след изложението на министър-председателя г-н Луканов. Тъй като още няма готовност, ще я включим като точка пета. При това положение, моля тези, които са съгласни с цялостния дневен ред за днешното заседание, да гласуват. Благодаря.

Против? - седем души виждам. Въздържали се? - 11 души.

Благодаря.

Дневният ред се приема.

По точка първа от дневния ред давам думата на министър-председателя Андрей Луканов.

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Уважаемо председателство, уважаеми госпожи и господа народни представители! Преди да пристъпя към своето изложение, бих искал да направя едно заявление или по-скоро обяснение на гласуването по предложението на г-н Венцеслав Димитров. Преди всичко аз искам да ви информирам, противно от това, което той казва, че председателят на Българската народна банка Иван Драгневски, според това, което аз знам, е поставил пред Народното събрание въпроса за назначаване на председател на банката, с която трябва да се счита за открита процедурата по избор на нов председател или преизбиране на сегашния председател на Българската народна банка, както вие решите. Така че, според мен, формулировката "приемане оставката на председателя на Българската народна банка" е тенденциозна и не отговаря на начина, по който председателят на тази национална институция е поставил пред вас и пред Бюрото на Великото Народно събрание въпроса. В другите страни председателите на националните банки се уважават. За съжаление, изглежда не такъв е случаят с нас. *(Оживление в залата)*

Второ, аз категорично възразявам и предлагам на Великото Народно събрание, докато не е късно, да промени формулировката на тази точка в частта за Българската външнотърговска банка по причината... (не поставям сега на гласуване въпроса, оставям това за размисъл) по причина, че Българската външнотърговска банка не е за разлика от Българската народна банка, институт, директно подчинен на Великото Народно събрание. Има и още една много по-съществена причина: това е, че Българската външнотърговска банка е носител на основната част от дълговете на нашата икономика към световната банкова общност. *(Оживление в залата, опити за прекъсване от страна на член на опозицията)* Моля изслушайте ме, въпросът е прекалено сериозен, за да се партизанствува по него. Казвам го сериозно, с цялата сериозност, на която съм способен - пред камерите на Българската телевизия. Едно решение за закриване на Българската външнотърговска банка може да бъде изтъквано като, простете ми острия израз, международно пиратство! Предложението на г-н Димитров аз оценявам като абсолютно безотговорно предложение! Това предложение ми напомня за известния виц, когато по време на парада на Червения площад, след междуконтиненталните ракети, вървят и икономистите и един гражданин пита: "защо" Отговорът е: "Те са най-разрушителното оръжие!" Такова е и предложението на г-н Димитров. *(Бурни ръкопляскания и смях от страна на БСП)*

Като министър-председател решително се дистанцирам и от неговото предложение, и от гласуването на Великото Народно събрание по този въпрос. Моля средствата за масова информация да регистрират тази позиция на пра-

вителството и да направят достойние тази позиция и на международната общност, за да спестим поне част от щетите, които това гласуване може да нанесе.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ (*От място*): Моля за реплика. Трябва да се разберем кой е пират.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Моля, не прекъсвайте оратора, след това ще имате право на реплика.

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Господин Димитров, трябва да се мисли преди да се прави предложение, а не след това. (*Бурни ръкопляскания от страна на членовете на БСП, Венцеслав Димитров продължава да настоява за реплика*) Валидол искате ли, господин Димитров? Валидол да искате, казвам? Уважаеми госпожи и господа народни представители... (*Стоян Ганев иска думата*) Господин Ганев, аз с Вас не съм имал дискусия, защо се вълнувате толкова?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Моля ви, ако обичате, запазете спокойствие! (*Шум в залата, тропане по банките от страна на СДС*)

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Уважаеми госпожи и господа народни представители! Сега ми разрешете да пристъпя към своето изложение.

Заставам пред вас, уважаеми народни представители, с чувство на особена отговорност. По мое дълбоко убеждение ние изживяваме през тези дни момент, който е решаващ и за успеха на демократическия процес у нас, и за бъдещето на България през цял един исторически етап.

Не става дума само за това дали ще се захванем най-сетне със същината на икономическата промяна, ще се задълбочи или ще се намери разрешение на политическата криза, в която се намираме практически без прекъсване от изборите насам. Най-малко става дума за непосредствените перспективи на едно правителство. Правителствата идват и си отиват. Става дума за избор, от който ще зависи в близките години съдбата на всеки българин и всяко българско семейство на нашата държава.

България и преди, и след Втората световна война е платила и продължава да плаща в някои случаи скъпо за грешките, късогледството, а в някои случаи за глупостта и суетата на управляващите. Дано и всички ние не влезем в историята като хора, които са проиграли историческия шанс на българския народ да преодолее железните рамки, които са определяли неговата съдба и да стане пълен господар на една свободна, демократична и икономически процъфтяваща страна.

Не искам да кажа в никакъв случай, че всичко това се гарантира с програмата на правителството. Пътят е дълъг, задачата е на всички ни. Но програмата има претенцията да ви предложи първите значими крачки към промяна на системата в някои решаващи сфери на обществения живот и преди всичко в

икономиката. И това са крачки, които по общо признание трябваше да бъдат предприети вчера. Тяхното отлагане би направило спора за това дали се намираме в дълбока криза или в катастрофа безпредметен, защото ако ги отлагаме още, ни очаква неминуем икономически и социален крах.

Изправени сме пред избора дали да дадем незабавен старт на реформите в условия на национално съгласие и национално сплотяване, или да продължим хроничната вече протичаща повече от 4-5 месеца парализираща и безмилостна борба за власт в името на властта.

И в условията на такъв избор всеки би трябвало да поеме своята отговорност пред очите на народа и на международната общност.

Ако преценяваме дискусиата по програмата на правителството с такъв строг критерий, би било трудно да дадем еднозначна оценка на дискусиата по тази програма. Не защото в хода на дискусиата се изразиха противоречиви, а в някои случаи и взаимноизключващи се мнения. Това е нормално и положително за един демократичен парламент, защото твърде често тази дискусия се развиваше както с разглежданата тема, така и с очакванията и интересите на хората.

Наред с това не мога да не подчертая със задоволство и че при разискванията в комисията, и на пленума бяха направени сериозни и основателни бележки и препоръки по програмата. Правителството би искало да изрази благодарност за тези критерии и препоръки.

Много съществени неща бяха казани по време на консултациите със синдикатите, с работодателите, в оживената дискусия в печата и в другите средства за масова информация.

Изключително полезни, според мен, бяха и международните консултации, в т.ч. завършилите днес разговори с Международния валутен фонд, консултациите с отговорни ръководители на Световната банка, срещите с посланиците на основните страни-партньори от Запада и от Изтока.

Разбира се, в хода на дискусиата имаше и немалко, бих казал цяла канонада от обвинения, епитети, а в някои случаи и директни оскърбления. Редица от тях излязоха извън нормалните рамки на парламентарния спор. Моля да ме извини бай Йосиф (има предвид народния представител Йосиф Петров), дори според неговите волни критерии. Няма да отговарям на тези твърдения, обвинения и епитети не поради прекалена чувствителност, а защото те не съдържаха сериозни аргументи, които биха дали опорна точка, за да се развие обратната теза и да се получи една действително продуктивна полемика.

Ще коментирам с ваше съгласие само съществените, аргументираните критични бележки и препоръки.

Тъй като ще говоря главно по проблемите на икономическата реформа и нейните социални аспекти, преди да премина към тази тема, бих искал да кажа, че в хода на дискусиата бяха направени много основателни бележки по разделиите за правната реформа, по въпросите за човешките права и националния въпрос, по проблемите на науката, културата и образованието, жилищната политика и жилищното строителство, местното самоуправление и др.

Приемам практически, без изключение, тези бележки и изразявам готовност те да бъдат отразени в окончателния вариант на правителствената програма.

Искам да изразя благодарност на комисиите, на техните ръководства и на народните представители, които ни предоставиха писмено своите мнения и предложения по програмата. Те ще бъдат разгледани и отразени.

На второ място искам да засегна проблемите, свързани с политическия раздел на програмата и с политическите задачи на правителството.

Приемам критиката, че политическият раздел би трябвало да бъде развит и допълнен, че в него има непълноти.

Споделям изцяло мнението, че темпът на политическите реформи в нашата страна след изборите неоправдано се забави въпреки някои успешни крачки, каквито бяха споразуменията по утвърждаването на временни изпълнителни органи и провеждането на местни избори, деполитизацията на някои важни ведомства и институти. Това забавяне става източник на напрежение и повод на изостряща се политическа полемика.

Правителството има ясно очертани функции и рамки на дейност. Мисля, че не може да се иска от него да реши самостоятелно проблемите, свързани с политическите реформи. Без да прехвърлям на някого отговорностите на правителството, искам да подчертая, че това е преди всичко отговорност на политическите сили и особено на парламентарните сили на Великото Народно събрание. Свои извънредно важни функции имат Президентството и лично президентът на Републиката, съдът, прокуратурата. От правителството може и трябва да се иска да бъде активен участник в политическите пробразования, демократизацията на живота, в създаването на правни и административни гаранции за необратимия и мирен характер на прехода. В рамките на това разбиране правителството изразява готовност:

-да участва безрезервно и активно в анализа на причините и отговорностите за сегашното състояние на страната, като предприеме само налагащите се проучвания и предостави на съответните парламентарни комисии всички материали, които биха имали отношение към този проблем;

-да съдейства в решаването на въпроса за имуществото на политическите партии и обществените организации;

-да участва в изясняването на конкретната персонална вина за неблагоприятията, кризисните явления, деформациите и престъпленията в нашия обществено-икономически живот;

-да действа решително и ефективно, за да не се допуска използването на политически или административни позиции и служебно положение за лично облагодетелствуване, и да се търси отговорност и възмездяване на щетите на обществото, когато това се е получило;

- да пристъпи съгласувано с Великото Народно събрание, на основата на неговите решения към премахване на всички и всякакви привилегии, доколкото те са останали в нашето общество;

- да продължи разграждането на подчинените на правителството тоталитарни структури там, където те съществуват или там, където наслоенията от тоталитаризма все още не са докрай преодоляни.

Приемам това придиизвикателство. Правителството, повтарям, ще сътрудничи честно и безрезервно с Великото Народно събрание, с комисиите му, с Президентството, с политическите сили, за да прочетем, както се изрази нашият президент, и след това, надявам се, да закрием страницата на миналото, да укрепваме доверието на хората в демократичните институции и пропесия, да укрепваме доверието между политическите сили във Великото Народно събрание и извън него.

Не като ръководител на правителството, а като социалист, бих искал, да се отклони малко от изложението и да засегна въпроса за моето лично отношение към проблема за отговорността.

Аз, както и мнозина други, не смятам, че отговорността за миналото, в т.ч. за миналото през последните 40-45 години, е само лична отговорност. Има лична отговорност. Тя трябва да бъде установена в съответствие със законите и в случаите, когато законът предвижда да бъде понесена. Но като социалист смятам, че моята партия носи отговорност и като партия (*ръкопляскания предимно от народни представители на СДС*), която беше гръбнак на една система, оказала се и утопична, и в много отношения и ретроградна, и репресивна. (*Ръкопляскания от народни представители на СДС*) Поради тази причина не бива и не може да отхвърляме отговорността си за състоянието на страната днес.

Но тези, които настояват партията да приеме и да поеме тази своя отговорност, би трябвало на свой ред да признаят, че днешната Българска социалистическа партия, без да е постигнала крайните цели на собствената си промяна, не е нито БКП от 1947 г., нито дори партията от навечерието на 10 ноем-

ври 1989 година. Да се отрича това, да се подменя днешната БСП със сталинистката до голяма степен партия от 40-те и 50-те години, с неосталинистката партия от следващия период е не само необективно и недостойно, но според мен и опасно. *(Ръкопляскания от народни представители на БСП)* По този начин се отричат нейното неоспоримо и активно участие в демократизацията на нашата страна след 10 ноември, нейният стремеж към дълбока промяна, легитимното ѝ място във Великото Народно събрание и в обществения живот на страната. *(Ръкопляскания от народни представители на БСП)*

Тоталното охулване и обругаване на Българската социалистическа партия и на нас, социалистите, не само не говори за искрен демократизъм. Откровено казано, то стряска със своя фанатизъм, с присъствието на средновековната теза за колективната вина, която може да даде тласък на братоубийствени и трагични събития в нашата страна.

И тъй отговорност - лична и колективна, да, беззаконие и лов на вещици не! Такава е моята позиция! *(Ръкопляскания. Възгласи: "Браво, браво!")*

НАРОДЕН ПРЕДСТАВИТЕЛ ОТ СДС: Кои са вещиците обаче?

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Моля да не ме карате да обяснявам неща, които знаят и първоотделенците. *(Оживление)*

Преминавам отново към изложението си, дами и господа.

Започвам с проблемите на икономиката и икономическата реформа.

Мисля, че дискусията ясно показва един факт, въпреки някои обратни твърдения, че по проблемите на икономическата реформа така, както са изложени в проектопрограмата, няма принципи ни различия.

РЕПЛИКА ОТ НАРОДНИ ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА СДС: Не е вярно.

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ:... че не се отричат философията и основните насоки на реформата. На възгласите "не е вярно" бих приканил някои писмено да ми посочат тези различия, защото в дискусията не можах да констатирам нито едно. Повтарям - принципно различие *(Оживление в знак на несъгласие в блока на народните представители на СДС)*

Някои уважаеми народни представители дори квалифицираха програмата като икономически дефектна. Тъй като горя от желание да я ремонтирам, помолих някои колеги за списък на дефектите. Като че ли досега този списък не е готов. Ще бъда благодарен, ако ми бъдат предадени, но вероятно има технически затруднения с напечатването, ако те са толкова много. *(Оживление)*

Трябва да ви кажа, моля за внимание, тъй като това е особено важно за икономистите, че на моменти ми беше мъчно за уважаемите икономически експерти на Съюза на демократичните сили, които уважавам искрено, не лицемерно, като първокласни икономисти, като хора-професионалисти.

Защо ми беше мъчно?

Както преди 10 ноември, те отново бяха принудени в хода на тази дискусия да вървят срещу професионалната си съвест, в услуга на конюнктурни политически и идеологически задачи (*ръкопляскания от народни представители на БСП*), бидейки убедени вътре в себе си, че друга алтернатива освен изложената в програмата, днес за България няма.

РЕПЛИКА ОТ НАРОДНИТЕ ПРЕДСТАВИТЕЛИ НА СДС: Има.

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Как да не ти е мъчно, когато в една демократична среда хората отново се виждат принудени да правят това, към което ги тласкаше тоталитарната система (*Ръкопляскания от народни представители на БСП. Възгласи: "Браво."*)

А сега някои конкретни коментари по конкретни бележки и препоръки.

Първо. По време на дискусията беше казано, че правителството и в частност министър-председателят са непоследователни в своите икономически виждания.

Един уважаван мой приятел дори употреби думата "пируети". (*Оживление*) Категорично отхвърлям тази теза. Мисля, че тя е неоснователна, за да не използвам по-силна дума. Защото от февруари и март, бих казал и от години, но откакто заемам министър-председателския пост както в програмата, която представих на бившото Народно събрание, така и в словото ми по този повод, на всички мои пресконференции, в предизборните речи, които произнасях по време на предизборната кампания, съм отстоявал последователно една и съща теза - пазарен механизъм, пазарно стопанство, неизбежност на адаптацията, сериозни трудности, свързани с тази адаптация. (*Обаждания от народни представители на СДС в знак на несъгласие с казаното.*) Ако в нещо моите възгледи са се променили, те са се променили само и единствено по отношение на необходимостта от ускоряване и радикализиране на промените, което се дължи както на загубеното време, така и на рязко променените обстоятелства.

Отговаряйки на въпроса: "Защо беше направено толкова малко?", след като възгледите са били същите, без да влизам в дискусия с някои изразени тук мнения, ще кажа, че ако не вземем сега решение през тези дни, още дълго ще си задаваме този въпрос "Защо? Защо пропускаме шансовете? Защо пилеем време?", докато продължаваме да затъваме в кризата.

Второ. По авторството на програмата.

Не съм нарекъл тази програма "Програмата Луканов" и не одобрявам това название.

РЕПЛИКА ОТ БЛОКА НА СДС: Правилно.

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Не защото бягам от лична отговорност, защото дискусията за авторството, която се развихри в парламента и извън него, за мен е направо комична.

В програмата, в мненията, които се изказаха, в платформите, които бяха представени преди изборите от гледище на икономическата теория е много трудно да се намери оригинална идея. Всички тези документи и мнения, макар и в различна степен, се стремят да отразят една универсална логика - тази на пазарното стопанство.

Един уважаван от мен икономист с присъщото му самочувствие заяви, че знае как се прави преходът към пазарно стопанство. (*Оживление, смях*) Аз съм убеден, че всички ние - и отляво, и отдясно знаем как не трябва да се прави стопанство. Засега го знаем добре. (*Ръкопляскания*) А дори лауреатите на Нобелова награда, да не говорим за доцентите, все още не знаят как точно трябва да се извърши преходът (*ръкопляскания от народни представители на БСП*) към пазарна икономика. (*Смях, оживление, ръкопляскания*)

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: Господин Луканов, много е трудно човек да ви слуша.

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Господин Димитров, пак предлагам валидол, ако желаете. (*Оживление. Ръкопляскания*)

Господин Димитров, много внимателно Ви слушах. Моля поне малко да проявите парламентаризъм. Зная, че Ви е трудно, но направете усилия. (*Ръкопляскания*)

Как да правим пазарно стопанство? На това ще трябва да се учим заедно.

Трето. Беше отправена критика, че в програмата липсва конкретност, че не са достатъчно добре изяснени икономическите връзки, последователност на осъществяваните мерки и сроковете. Аз приемам тази критика, готов съм да внеса необходимите корективи в програмата. Това е възможно. Искам да кажа, това беше споменато от г-н Венцеслав Димитров вчера, че ние разполагаме вече в правителството с един план-график за осъществяване на първата фаза на реформата, рзгърнат по десетдневки за периода 22 октомври 1990 - 31 януари 1991 г. Бяхме принудени малко да изместим в дясно графика, тъй като мина доста време от въсяянето на програмата, а по наша оценка за тази първа фаза при всички случаи ще бъдат необходими от 90 до 100 дни. Този план-график съдържа около 100 конкретни мерки от различен характер за стартиране на реформата и провеждане на стабилизационните мерки.

Четвърто. Беше посочено съвършено правилно, че програмата не може да се разглежда извън контекста на реализирания бюджет за 1990 година. Бюджетът е пред вас. Вие ще имате възможност подробно да се запознаете с не-

го. Правителството и министърът на финансите най-вече са на ваше разположение - кое е главното, кое е новото в този ревизиран бюджет. Преди всичко ние смятаме, че е възможно, разбира се, ако бъде осъществен целият комплекс от стабилизационни мерки, да се постигне балансиран бюджет, т.е. нулево салдо по бюджета за четвъртото тримесечие на т.г. - без да намаляваме разходите за образование, наука, култура и здравеопазване и при съществено увеличаване на разходите за социални цели.

Ако ние успеем да постигнем балансиран бюджет за четвъртото тримесечие, ще постигнем първата си сериозна победа в борбата срещу надигащата се инфлация и ще осигурим предпоставки за разработване на балансиран бюджет за следващата година - една изключително важна цел, която аз бих поставил на първо място в комплекса от реформени цели за следващата година.

ОТ ЗАЛАТА ИВАН ПУШКАРОВ: А дефицитът за 1990 г.?

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Дефицитът за 1990 г., г-н Пушкарров, ще бъде както се посочва в записката на министъра на финансите, около 4 млрд. лева, ако не правим нищо, т.е. ако следваме инерцията, и около 1600 млн. лева, ако предприемем мерките по установяване на по-добро равновесие на икономиката, като от това, което казах, произтича, че той практически е изконсумиран и ние не предвиждаме дефицит за четвъртото тримесечие. Бюджетът съдържа още редица, бих казал, революционни стъпки, отнасящи се за четвъртото тримесечие. Това е пълното прекратяване на кредитирането на дефицита по линия на Българската народна банка, рязкото, почти до нула, свиване на субсидиите, замразяването на инвестициите в производствената сфера, подчертано социалната ориентация на този бюджет в рамките на реалните възможности на страната. Всичко това според мен не може да не бъде отбелязано като доказателство за сериозните намерения на правителството да променя нещата на практика.

Важно мероприятие, предвидено в бюджета, е намаляването на данъчно-то бремене за предприятията с доста значителни суми и проценти. Както знаете, някои от нашите предприятия се облагат с безпрецедентно високи данъци. Ние предлагаме 40-процентно данъчно облагане за всички предприятия, с което преди всичко създаваме условия предприятията по-лесно и безболезнено да се адаптират към трудните условия на прехода, повишаваме тяхната способност да посрещнат своите социални ангажменти към работниците и служителите и отваряме поле за местното данъчно облагане, за мобилизиране на финансови ресурси по линия на местните данъци, въвеждани със съгласието на населението от изпълнителните органи по места.

Пето. Следващият въпрос, който бих искал да засегна от многото въпроси, които бяха споменати, е жизненоважният, вълнуващ цялата нация, цялото

общество въпрос за цените. Опонентите на правителството подчертаха, че въпросът за цените не може да се решава откъснато от другите реформени мерки и по-специално от мерките, свързани с демонополизацията, приватизацията на икономиката, либерализирането на вноса и на валутния режим, изтеглянето на свръхликвидността или предоставяне на възможности да бъдат изразходвани паричните средства от населението и предприятията за други освен за консумативни цели, смели промени в областта на кредитната политика, лихвите - изобщо на банковата политика и редица други мерки от антиинфлационен характер.

Аз съм напълно съгласен с това мнение. Безрезервно го приемам. Действително ценовите мерки, предприети извън един такъв контекст, извън такъв един комплекс от мерки могат да доведат до неконтролируема инфлация или до хиперинфлация.

Ние подреждаме или бихме искали по-скоро да подреждаме тези мерки в една градация, която не започва с ценови промени, а с демонополизацията и с продължаване на процесите на приватизация, либерализирането на вноса, защита и насърчаване на конкуренцията и либерализация на цени. Повтарям - не реформа на цени, а либерализация на цени. Реформата на цените е понятие от времето на командно-административната икономика. Цените не се реформират - цените се формират от пазара в една нормална икономика.

Проблемът обаче, уважаеми дами и господа, е в това, че в момента ние сме принудени и аз твърдя отговорно, че нямаме друг изход да вместим всички тези мерки в една твърде кратка отсечка от времето.

Ако при нормални условия ние бихме могли да разгръщаме по-спокойно демонополизацията, приватизацията, да работим за увеличаване на предлагането както от внос, така и от местно производство и да действуваме решително с паричните лостове и кредитните лостове, за да ограничим паричната маса - тогава да пристъпим към промени в цените...

ОТ ЗАЛАТА: Да се увеличи производството.

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Да. Аз съм съгласен с Вас, че трябва да се увеличи производството, но за да стане това, трябва да има и барут. Трябва да има каквото да се увеличи производството. Недейте забравя, че нашата страна е изправена пред колосално кръвотечение, пред един спад в материалните ресурси, какъвто аз поне не познавам от практиката, от следвоенната практика на европейските страни през последните 40-45 години. Става дума за намаляване на разполагаемите материални ресурси с 30 до 35 на сто, т.е. Ние имаме една трета по-малко от това, с което сме свикнали, за да поддържаме нормално производство. И за мен това, че българската икономика засега бележи спад в про-

изводството с 10-12 на сто, е едно чудо, което не е заслуга на правителството, веднага искам да ви кажа това.

Тъй че, връщам се към основната си мисъл - ние сме принудени да осъществим тези мерки в рамките на един кратък период от време. Разстоянието, интервалът между стъпките с антиинфлационен характер и либерализацията на цените по принуда, не може да бъде голям.

Освен това ние се движим по едно действително опънато въже. От едната страна е опасността от хиперинфлация, а от другата страна - също така реалната опасност от стагнация в икономиката, предизвикана от прекалено твърде твърдите антиинфлационни мерки и особено мерките в областта на паричното обращение, кредита и фискалните ограничения.

Тъй че това, което трябва да извършим е изключително сложно. Бих казал, че и тук никой все още не знае как, защото мащабът на явленията, с които се сблъскваме, е голям, сериозен. Но ние трябва да можем да го извършим. Да се предпазим от хиперинфлация и да не допуснем такъв спад в производството, който би, така да се каже, "умъртвил пациента, когато бихме искали да лекуваме". Това е дилемата, това е проблемът - аз го излагам съвършено открито пред вас и сериозно. И ние навярно неведнъж ще се връщаме в хода на реформата, защото тя при всички случаи ще се осъществява към тази извънредно трудна за разрешаване дилема.

Но разрешете ми да ви кажа, уважаеми дами и господа, да кажа на всички, които ни слушат и гледат, че този въпрос - въпросът за цените не може да бъде повече отлаган. Защото, ако ние го отлагаме, даже за няколко седмици, за един-два месеца, ние ще доведем нещата до пълна разруха, до пълно разпадане на нашия пазар. И това няма да бъде в интерес на никого и преди всичко на консуматорите, на българския гражданин.

Ще ви дам един характерен пример. Това е примерът с месните изделия, месото и млякото и млечните изделия. Известно е, че ние сега заплащаме огромни дотации на производителите и дотации до цени на дребно за тези продукти.

Тези дни г-н Молшов, заставайки в една обичана от него героична поза, съобщава, че той тръгва срещу правителството и въвежда нови цени за млякото, млечните продукти, месото, месните изделия, продавани в частните магазини. Ако в нещо не съм съгласен с него, това е в претенцията му за героизъм, тъй като за негово нещастие правителството е съгласно с него. Той не върви срещу правителството. Той върви нещо, което и правителството смята за необходимо. Нещо повече - цените, които той въвежда, според нас са икономически обосновани цени.

Друг е въпросът, че г-н Моллов и членовете на неговия съюз нито заплащат субсидиите, нито пък компенсациите за повишаване на цените в рамките на индексацията, която, както знаете, вече е в сила. Тъй че те прибират активите от тази операция.

Какво се получи обаче, това е много интересно, дами и господа, след съобщението на г-н Моллов в месо- и млекокомбинатите на страната престана да постъпва суровина. София е заплашена, и то буквално, в близките дни от пълно прекъсване на доставките на месо, месни изделия, млечни изделия, мляко - кисело и прясно, защото производителят саботира, основателно отказва да доставя на загуба.

Тъй че това е един пример за процеса, който вече протича в нашата страна, независимо от това дали ни харесва или не - искаме го или не го искаме. Цените си пробиват път. И всеки опит да бъде спрян този процес само отлага ценовата експлозия.

По тази причина (*голямо оживление в залата, усмивки и шум, защото г-н Венцеслав Димитров поднася чаша на г-н Андрей Луканов*), трогнат съм, г-н Димитров! Аз лично смятам, че независимо от вашето решение по програмата като цяло някои ценови мерки трябва да бъдат предприети твърде бързо, ако не искаме действително да се получат драматични неща - едно цялостно прекъсване в доставките за столицата и за другите големи консумативни центрове.

По наша оценка повишаването на цените до края на годината в рамките на тези мерки, които ние предвиждаме, ще възлезе минимум на 35-40 на сто, но само за месеците до края на годината. В годишен разрез - спрямо миналата година - това повишаване ще е далеч по-голямо - някъде от порядъка на 200 на сто и повече.

Какво предвижда правителството, за да компенсира на социално справедлива основа този неизбежен, повтарям, и икономически неотложен процес? Ние предвиждаме освен компенсациите в рамките на системата на индексация, които възлизат за септември и октомври на 150 млн. лв. месечно. Предвиждаме същите суми засега като основни суми за ноември и декември. Тези суми очевидно ще бъдат увеличени на базата на индекса на увеличение на цените (при база август месец), ако това увеличение надхвърли 10 на сто. А отсега е ясно, че то ще бъде по-високо от 10 на сто. Тъй че това са само ориентировъчни суми, които, повтарям ще бъдат увеличени. Засега в бюджета, така както ви е раздаден, са предвидени 600 млн. лв., плюс резерв за тези компенсации.

Отделно ние предвиждаме за всеки от двата месеца - ноември и декември - допълнителна директна компенсация, не процентна, а в пари - във връзка

с увеличението на цените на стоките и услугите, които се определят от държавата, включително детските стоки - 715 млн. лв. за ноември и 715 млн. лв. - за декември. В това число за допълнителна работна заплата - 328 млн. лв., за пенсии 162 млн. лв. (всичко това е месечно), за месечни детски добавки - 180 млн. лв. и съответните суми за гледане на деца до двегодишна възраст, за майки в неплатен отпуск, за безработни, за учащите, в т.ч. и стипендианти. Общо повтарям - 715 млн. лв. месечно. Тези суми се изчисляват на базата на очакваното увеличение на цените на 21 жизненоважни основни хранителни стоки.

Говорейки за антиинфлационните мерки, бих искал да се обърна още веднъж към Великото Народно събрание с предложение да деблокираме процеса на малката приватизация, т.е. да отменим своя мораториум. Може би с изключение на прехвърлянето на имоти по линия на обществените организации и на приватизацията на земята, тъй като в единия случай предстои комисията на Великото Народно събрание да разгледа въпроса за имуществото на партиите и обществените организации, а в другия случай - трябва да пристъпим в близко време към обсъждане на законопроекта за собствеността на земята.

Във всички останали случаи аз смятам, че няма причини да не отменим своето решение и да възобновим приватизацията на обекти в областта на търговията, услугите, хотелиерството, туризма, малките и средните предприятия, кооперативните предприятия и т.н. (*Частични ръкопляскания*). Мисля, че с внесенения от правителството законопроект за изменение на Указ N 56 с оглед да се предотврати възможността работещи в държавни органи или държавни стопански организации да развиват паралелно частен бизнес във фирми със сходен профил от типа на този, който вчера тук илюстрира г-н Георги Спасов - това изменение според мен трябва да се гласува като условие за вдигане на мораториума. И освен това бих предложил Великото Народно събрание да приеме за сведение, че правителството ще внесе изменение в Постановление N 36 на МС поне в няколко насоки:

Първо, да се осигури по-голяма публичност, обективен характер, бих казал, прозрачност на търговете и реална конкуренция.

Второ, да предотвратим всякаква възможност за групово арендуване или приватизиране на обекти, тъй като това води до възпроизводство на старите командни централизиранни структури и по същество не дава никакъв принос за развитие на конкуренцията.

Трето, да въведем строги изисквания за доказване произхода на средствата, за да можем да предотвратим всякакво използване на мръсни пари независимо от това, кой ги притежава, за целите на приватизацията.

Четвърто, да отменим разпоредбите, които дават възможност на работещите в съответните обекти да ползват предимство при приватизацията, поставяйки останалите граждани по такъв начин в дискриминирано положение и намалявайки конкуренцията.

Единственото предимство, което аз бих подкрепил, е да се дава възможност на работещите в търговски и други обекти от сферата на търговията и услугите, които желаят да закупят обекта колективно или индивидуално - да ползват разсрочка, да ползват кредит, като изплащат част от сумата, но при спечелен търг, т.е. при най-добро предложение, и останалата част да изплащат от печалбите в рамките на определен период от време. Такова предимство според мен би било оправдано и в икономическо, и в социално отношение.

Тъй че, аз ви моля да разгледаме в близките дни този въпрос, тъй като неоправдано задържахме целия процес. Вие очаквате от мен информация - тя е готова, кратка е. Не ви изпращам целия материал, а една обобщена информация от 7-8 страници. Ако има искания за допълнителни сведения - правителството ще бъде на разположение да ги даде.

Шесто. По валутния режим - само няколко думи. Тук бяха направени много уместни бележки и аз смятам, че правителството трябва да преразгледа предлаганите от него решения в програмата, като възприеме някои от елементите, препоръчани в програмата Ран и в нашите разговори с експертите на Международния валутен фонд. А именно - допускане на този етап на сделки във валута между български предприятия и физически лица, в случай, че тези сделки се осъществяват открито и чрез банкова система. Валутните ресурси - имам предвид на българските предприятия - се държат на депозит, олихвен, разбира се, в българските банки, в т.ч. и депозитите, които сега поради несъвършенствата на валутния режим са в чужбина. И при положение, че банките се включват активно в развитието на един валутен пазар чрез валутни трансакции по между си и с българските предприятия, това би дало възможност без намеса на държавата да се преодолява донякъде острият валутен дефицит, да се поощрят валутните спестявания при българските банки и да се увеличат по такъв начин и възможностите на държавата да закупува валута от банките за общодържавни нужди и преди всичко за нуждите на здравеопазването. Сега лекарското съсловие знае това, ние сме изправени пред изключително тежки проблеми за снабдяване на страната дори с елементарни лекарства. Затова много често и справедливо се говори и в средствата за масова информация.

Ние имаме намерение също така в близките дни да либерализираме смело и валутния режим за граждани, като отменим архаични вече разпоредби и допуснем всеки гражданин да държи своите валутни спестявания при благоп-

риятен лихвен процент в българските банки независимо от произхода на валутата и да може да осъществява валутни сделки чрез банките с валутата, която притежава. Освен това ние смятаме за необходимо да бъде либерализиран режимът от гледище на това кои банки имат право да се занимават с валутни сделки, включително в отношенията между банките и гражданите.

Това, разбира се, е един временен режим. Истинското решение на въпроса е преминаването към вътрешна конвертируемост, но за да стигнем до този момент ние трябва да разчитаме на поне минимална международна подкрепа. Имам предвид финансова подкрепа. В разговорите с Международния валутен фонд този въпрос е поставен. Ние се надяваме, че при успешно приключване на тези разговори, а това зависи от наличието на една сериозна програма за икономическа реформа, ще можем да разполагаме както с редовните кредитни линии на Международния валутен фонд, така и с извънреден валутен стабилизационен заем, който ще ни позволи да направим следващата и решителна крачка за въвеждане на конвертируемост.

Седмо. По банковото дело. Тъй като банковата институция и специално Българската народна банка е автономна институция, аз няма да се спирам подробно на този въпрос. Но искам да кажа, че Българската народна банка е готова със своите предложения за нова кредитна и лихвена политика, която се вписва органически в цялостната програма за стабилизация през първите 90-100 дни.

Аз моля Бюджетната комисия и Комисията по икономическата политика да разгледат в близките дни тези предложения на банката, за да може въвеждането на съответните мерки, така както беше справедливо посочено от редица оратори, да върви едновременно и при необходимия синхрон.

Осмо. По въпросите на социална политика и социалните защитни мерки. Бяхме критикувани, в т.ч. от уважаемия д-р Дертлиев, и от други колеги за това, че социалната част не е достатъчно подробно разработена. Аз приемам тези бележки. Въпросът е извънредно важен. От неговото правилно решаване зависи успехът на икономическата реформа, нейната поносимост, а оттук и политическата подкрепа за нея. Не бих искал сега да напомням какво е вече направено, всъщност като подготовка за икономическата реформа - и минималните заплати, и осъвременяването на пенсияте, въвеждането на индексацията, промените в детските надбавки, мерките за поемане на безработицата и за заплащане на помощи на безработните и т.н. Искам само да кажа, че сме готови с цял пакет от социални мерки. Някои от тях аз споменах във връзка с предстоящата либерализация на цените и ще се постарам в окончателния вариант на програмата да отразим вашите препоръки.

Девето. Някои от колегите ни упрекнаха, че програмата не съдържа ресурсна част, че не е ясно какво е нейното ресурсно обезпечаване. Ето с това като мисъл и терминология аз не съм съгласен, тъй като това пък е точно старата наша командно-административна икономика. От нас тогава се иска не да направим програма, отразяваща определена конкретна икономическа политика, а да направим отново план. Но искам да ви кажа, уважаеми дами и господа, сега в България никой не може да направи план, дори ако върнем старите планови магьосници, тъй като, ние сме разградили до голяма степен тези структури. И което е най-важното, няма с какво да се направи план. За да се прави план, се нужни материални ресурси. Инструментите, с които ние сега разполагаме в условията на прехода към пазарна икономика, са преди всичко фискалните, данъчните, кредитните, валутните, паричните инструменти.

Това ще бъде отразено преди всичко в бюджета и в програмата на банката. И това са методите и средствата, с които оттук-нататък ние можем да си служим, за да влияем върху икономическия живот, върху икономическата конюнктура, върху структурната организация на икономиката, върху цялостното ѝ развитие.

Тъй че много се извинявам пред тези оратори, пред тези колеги, но план не съм в състояние да ви представя. И ако вие искате от мен план, то, действително трябва да се обърнете към някои от моите предшественици. Нашата задача е да освободим максимално инициативата на хората, на предприятията, да проведем дерегулация, да разгръщаме конкуренция - външна и вътрешна, и да използваме, както казах, финансово-паричните инструменти, за да насочваме и регулираме икономиката. И там именно ще бъде ролята на държавата.

Десето. Бяхме упреквани в това, че сме подценили селското стопанство. Не смятам, че сме го подценили, защото проблемите на селското стопанство в редица предишни програми (затова тук се говори, че сме имали много програми) е имало дълги раздели, много мероприятия, но малко резултати. Нашето селско стопанство действително е в криза и пътят за излизане от тази криза не е в записването на конкретните мерки, предоставянето на допълнителни субсидии, в опити предметно да бъдат решавани тези или онези проблеми, а в разкрепостяването на селото. Това предполага приемането на нов закон за земята, в поощряването на собствеността - назависимо дали тя е във формата на частно фермерство или участие на частния стопанин в кооперативни форми на стопанисване, на земеделие, на преработка, както и освобождаване на селото от задължението да продава своите продукти на града по непазарни цени.

Това са двете големи стъпки, които ние предвиждаме в нашата програма и които сами по себе си са достатъчни на 90 на сто, за да решат проблемите на

българското село и на неговото развитие като една от най-важните опори на икономиката и обществото.

Държавната политика трябва да се свежда до няколко съвършено прости неща. Преди всичко- свободен режим на стопанисване, помощ в създаването на инфраструктура за изкупуване, съхранение, преработка на селскостопанската продукция, насочване на международните кредити с предимство към този приоритетен отрасъл в една солидна научноприложна подкрепа на селското стопанство.

Единадесето. Проблемът за корупцията. Той беше повдиган много често - къде по-конкретно и в икономически аспект, къде в чисто политически аспект.

Искам да ви кажа, че за мен корупцията е омразно зло при всякакви ситуации и независимо от това с кого е свързана персонално. Двойно зло е, когато се извършва от хора, носещи билета на моята партия. Тези хора съм готов да преследвам с двойно усърдие. *(Ръкопляскания)*

Защото собствените мерзавци, както казва един класик, са най-страшните. Тъй че моля да ми повярвате. Правителството ще провежда изключително твърда линия на борбата с корупцията.

И това не е антипазарно поведение. Всяка истинска нормална пазарна икономика има разгърната система от закони, административни мерки и институции за борба с корупцията. Защото пазарът се държи на предприемачеството и предприемаческата порядъчност, а не на мошеничеството и корупцията. Така че аз лично смятам, че проблемът се повдига правилно, но той трябва да бъде разгледан в неговата цялост. И когато се борим срещу корупцията, да се борим срещу всички нейни проявления и всички нейни носители.

Дванайсето: Имаше още една много интересна бележка. Между впрочем по странно съвпадение тя беше адресирана и отляво, и отдясно, и от моите опоненти, и от някои съпартийци - тази за реставрация на капитализма, че с програмата правителството реставрира капитализма в България.

Като социалисти заедно с д-р Дертлиев ние не си поставяме чак такава амбициозна задача. Ние ще се задоволим, ако създадем нормална пазарна икономика в България и поначало такава една постановка на въпроса представлява според мен и в теоретичен, и в практически план едно недупостимо опростенчество.

Ако към нещо трябва да се стремим, трябва да се стремим към това, което днес се нарича посткапиталистическо модерно общество с неговите изключително силни разгърнати социални функции. Така че на бай Борис Кюркчиев, ако ме слуша, бих искал да кажа, че аз не предлагам сега с помощта на капитализма да оправим икономиката, след което да се върнем към стария социали-

зъм, а казвам само, че ние трябва първо да оправим икономиката, а след това да спорим за алтернативите в рамките на пазарната икономика. Защото ако не оправим икономиката, безпредметно е да говорим за какво сме и какви са нашите политически и идеологически предпочитания.

И накрая за мораториума. По този въпрос получих доста критики както в тази зала, така и извън нея. Преди всичко искам да кажа, че не става дума за въвеждане на задължителен мораториум. Не такава е целта на правителството.

Става дума за поемане от всички социални партньори на доброволни ангажименти за определен период. Дали той ще бъде 300-дневен или ще бъде по-кратък, е друг въпрос. Правителството предлага 300 дни, но е готово да обсъди и други варианти. Мисля, че минимум са ни необходими 150 дни спокойствие, за да стартираме с реформата. Но това, повтарям, не е въпрос само на правителството. Това е въпрос и на Народното събрание, и на синдикатите, и на работодателите. Това е въпрос на цялото общество, на всички трудещи се.

Ние нямаме предвид да се приеме мораториум върху такива напълно законни масови изяви като митингите, демонстрациите, събранията. Става дума преди всичко за стачките, и то стачките с икономическа цел, да не говорим за стачките с политическа мотивация.

Аз категорично искам да кажа и това е потвърдено от целия международен опит, че без социален мир подобни програми не се реализират.

ИЛИЧ ЦВЕТКОВ: Ние това приказвахме.

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Благодаря, господин Цветков. Ние често сме на едно мнение с вас. *(Оживление в залата)*

Ще дам два примера. Първият е заплахата от стачка в "Нефтохим" в Бургас. Какви са исканията на една част от работниците, които не са мнозинство - около 3000 души, поне по моя информация. Те искат да получат по 40 л бензин свръх лимита за останалите граждани на по-ниски цени. Ако приемем това, трябва да се съгласим тогава месокомбинатите да направят същото с месото, Винпром "да си пие виното" и т.н. *(Оживление в залата)*

Това е искане, което е принципно неприемливо и което е издигнато - аз съм убеден в това, което казвам - с политическа цел, да бъде блокиран "Нефтохим". Правителството няма да допусне това. Моля трудещите се от комбината, които ме слушат, да знаят това, че те нямат нито право да окупира комбината, нито да спират доставките на течено гориво за страната. *(Ръкопляскания)*

И ние ще се противопоставим на подобен опит с всички средства, с които разполагаме и които ни позволява законът. *(Ръкопляскания)*

Във Варна част от моряците в Български морски флот искат да получават тези заплати, които заплащане Кувейт на наши екипажи по време на ирано-иракската война. Чудесно би било, ако биха били граждани на държавата Кувейт. Между впрочем сега не е толкова добре да си гражданин на държавата Кувейт. *(Оживление в залата)*

Но те са граждани на България - една страна, в която Президентът на Републиката получава, както знаете, 1800 лв., а не колкото един държавен глава в друга държава. Държава, в която един министър получава под 1000 лв., един депутат - също под 1000 лв.

ЕЛЕНА КИРЧЕВА: Депутатите още не получават.

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Да, не получават толкова. И доколкото сме граждани на тази страна, трябва да се съобразяваме с нейните възможности.

Давам тези два примера, за да подчертая: може, разбира се, да се издигат всякакви искания. Може да искаме да имаме това, което имат Швейцария или Съединените щати. И навярно това ще се хареса на даден колектив, но по този начин не можем да постигнем друго, освен изцяло да разрушим нашата и без това клатеща се икономика.

Има и още много характерни примери. Например служителите в някои хотели в Боровец и София се противопоставят остро на привличането на международен мениджмънт от водещи фирми за съответните хотели. Защо? - защото не могат да крадат. И организаторите на тези стачки са главните крадци. Казвам това пак пред цялата нация. *(Ръкопляскания)*

Разбира се, на тях една нормална система, при която има контрол, при която има дисциплина, при която трябва да се работи, при която не може да се краде от клиента, не е желателна. Те изведнъж стават пролетарии и се сещат за своите права. Простете ми, че говоря по един начин, който може би не е обичаен за един социалист, но ако ние не разберем всичко това, ако ние не се хванем да работим, ако ние не въведем дисциплина в нашата страна, никакви реформи, дори и дяло Господ няма да ни помогне.

Затова аз отправям от тази трибуна апел и към синдикатите, и към работническата класа, и към всички граждани на нашата страна. Нека дадем шанс на реформите за благото на всички и преди всичко за благото на онези, които хранят и себе си, и цяла България. *(Ръкопляскания)*

С това завършвам своите коментари по редица бележки, които бяха направени. Постарах се да ги групирам.

В заключение бих искал да засегна темата за програмата и нейната политическа основа, която така интересно беше развита вчера от редица оратори.

Безспорно между програмата и политиката в най-широкия смисъл на думата съществува тясна връзка, само че в нашата дискусия в редица случаи тя беше обърната нагоре с краката според мен. Не ангажирам никого.

По мое мнение икономиката и икономическата реформа, социалната защита и социалната сигурност на хората при утежнените условия, при които ще се наложи да живеем, запазването на материалната основа на националното съществуване, оцеляването през зимата - всичко това е главният политически въпрос на България днес. И на този въпрос трябва да се даде пълен политически приоритет.

ДИМИТЪР ЛУДЖЕВ: Не е това главният въпрос.

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Повтарям, не ангажирам никого, господин Луджев, но бих искал да издигна такава теза. Това не е подценяване на чисто политическите въпроси и на въпросите на политическата система, но пак искам да повторя, че ако ние не решим тези икономически въпроси или поне не започнем да ги решаваме, и то мащабно и смело, всичко друго губи смисъл. *(Реплики)*

Заедно, паралелно с политическите - напълно съм съгласен с това. Но нека не поставяме най-наболените икономически проблеми на някаква втора или трета позиция. Те няма да ни простят това, защото целият международен опит показва, че в подобни ситуации нациите са постигнали успех само ако са осигурявали единство и обществено съгласие. Обществено съгласие по целите на реформите, по жертвите, които трябва да бъдат направени, по разпределението на тежестите и по пътищата за излизане от кризисни ситуации. Просто не е възможно да бъде иначе, това искам да подчертая. Да се твърди обратното, е да се казва на черното бяло.

За съжаление, тук авансово се извинявам за резките думи, които ще изрека - в редица случаи тези очевидни истини се засенчват от стремежа към властта. Аз имам чувството, уважаеми дами и господа, че някои наши политици (веднага ще кажа - от по-младото поколение) гледат на България, както един чуждестранен завоевател гледа на една чужда страна: която трябва да бъде разгромена, за да бъде по-лесно плячкосана след това. *(Ръкопляскания от БСП, свиркане от опозицията)*

Радвам се на това освиркване, значи думите ми са достигнали до целта. *(Ръкопляскания от блока на БСП; реплики от блока на опозицията)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Моля! Моля! Моля ви се! Господин Цветков, седнете си на мястото, много Ви моля!

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Господин Цветков, ето редкия случай, когато не сме в съгласие с вас.

Уважаеми...

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Моля Ви, г-н Йорданов!

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Уважаеми... Уважаеми...

(Опозицията скандира: "Оставка! Оставка!"; чуват се освирквания)

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Моля ви, колеги! Моля ви!

(Звъни) Моля ви, колеги!

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Повтарям, уважаеми дами и господа, радвам се, че някои обърнаха внимание на моите думи.

И накрая, още веднъж... *(Реплики от блока на опозицията)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Моля Ви, г-н Йорданов, седнете си на мястото! *(Силен шум, викове от блока на опозицията)*

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Господин Йорданов... *(Председателстващият звъни)* Господин Йорданов...

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Господин Йорданов! Господин Йорданов, моля Ви от мястото си не вземайте думата!

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Господин Йорданов, аз няма да отговарям на вашите невъздържани реплики по причината... *(продължават да се чуват викове от блока на опозицията)*, по причината, която изложих в началото - аз не отговарям на неаргументирани тези.

И накрая, уважаеми дами и господа, още веднъж за моята лична позиция по програмата и по нейното бъдеще.

Искам да кажа пред вас, че поемам пълна отговорност, лична отговорност за тази програма, за нейното съдържание, цели и за нейното изпълнение. Но при едно условие, което ви съобщих в началото на нашата дискусия по програмата - само ако тази програма получи широка парламентарна и обществена подкрепа. *(Ръкопляскания от блока на БСП)*

Преди всичко от този парламент *(силни ръкопляскания от блока на БСП)*... Преди всичко от този парламент и от синдикатите в нашата държава.

РЕПЛИКА ОТ ЗАЛАТА: Нито едните, нито другите...

АНДРЕЙ ЛУКАНОВ: Ако парламентът ми откаже такава широка подкрепа, пак искам да го кажа с цялата категоричност, аз няма да мога да продължа да изпълнявам своите функции. Тъй като не бих се съгласил да се занимавам със запущване на дупки. Времето не чака. Реформата трябва да започне.

Един от уважаемите народни представители каза, че тази моя позиция представлява заплаха и изнудване.

Съжалявам, че този мой колега, както доста често му се случва, прилага своите доста тесни мерки за оценка на останалите.

Аз нито заплашвам, нито изнудвам никого. Готов съм да се оттегля от поста си по един достоен начин и го казвам пред целия народ. *(Силни ръкопляскания)*

Защото оставането ми на този пост има смисъл само дотолкова, доколкото получа възможност с ваша подкрепа да реализирам радикални реформи по отношение до дейността на правителството. *(Силни ръкопляскания от блока на БСП)*

Пак искам да повторя, че без такава подкрепа подобни реформи не може да реализира никое правителство и моля да не се заблуждавате в това отношение. Разединението, да не говорим за омразата, автоматичното отхвърляне дори на разумни тези, насъскването на едни части на народа срещу други, на едни категории трудещи се срещу други, на работници срещу ръководители е... *(реплика от блока на опозицията)* е най-верният път да бъде провалена и най-добрата програма.

Второ, необходима е еднопосочност в действията на нацията. И само този, който може да осигури такава еднопосочност, може да разчита на успех.

И трето, свършено очевидно е, и това беше ни казано ясно, ние се правим, че не го чуваме, че международните институции и международната общност ще помогнат на България, а не на правителството, ако то прилага разумна и радикална програма, подкрепена от обществото, повтарям - подкрепена от обществото.

Реформата, осъществявана в една разделена и поляризирана страна, предлага не изход, а може да стане източник на опасности за обществото, да стане причина за социални и граждански сблъсъци, за дестабилизация и в крайна сметка заплаха за демократичния процес у нас.

И в тази връзка, господа, колкото и да се външувате, трябва да разберете, че се налага всеки да поеме своята отговорност. *(Реплики от залата: "Точно така!")*

Няма време да отлагаме този акт.

Аз се обръщам към всички политически сили, представени в този парламент, с предложение да се проведат консултации по въпроса каква програма в крайна сметка Великото Народно събрание би искало да види, какво правителство трябва и може да осъществи такава една програма, какви условия трябва да са налице, за да се постигне национално съгласие около тази програма.

И аз бих молил, вие, политическите сили, представени в парламента, да се произнесете по този въпрос по възможност до края на следващата седмица, за

да може да вземем решение на Великото Народно събрание по програмата или аз да взема своето лично решение.

Бих помолил също така Президентът на Републиката да окаже необходимото съдействие в рамките на своите прерогативи за провеждане на такива сесии, задълбочени и отговорни консултации.

И още нещо - тази дискусия ми затвърди наново убеждението, че еднопартийното правителство не е най-добрият вариант, бих казал не е добрият вариант за България. *(Отделни ръкопляскания)* И за осъществяване на една смела програма на реформи дори парламентарният консенсус не е достатъчен. Парламентарният консенсус трябва да бъде отразен в състава и начина на действие на едно правителство като централен изпълнителен орган в процеса на реформиране на обществото и икономиката.

Убеден съм, уважаеми дами и господа, че националните интереси налагат да се върнем към този въпрос.

Господин Костов говори за необходимостта от референдум по една програма или по-скоро за това, че неговата формация би поставила този въпрос на референдум. Не знам колко време е необходимо за това, по принцип идеята според мен е интересна, но допитване до хората безусловно трябва да има, защото това засяга техните най-жизнени интереси.

И затова в заключение бих искал да се обърна от тази трибуна към гражданите на нашата страна и да им кажа, че от оздравяването на икономиката, от нейното дълбоко и радикално реформиране зависи съдбата на всички ни, съдбата на България.

Програмата, аз съм имал възможност да подчертая това, е програма жестока, защото обстоятелствата, при които ние трябва да я изпълняваме, са жестоки. Тя изисква усилия, труд и жертви. Но този път е единствено възможният път за България.

Вашата подкрепа, подкрепата на всички граждани в нашата страна е решаващ фактор за осъществяването на промените. Само с тази подкрепа ние можем да излезем от унижителното положение, в което се намираме като хора и като нация, да реализираме своя личен и на нацията потенциал, интелект, умения и таланти, за да застанем като равни сред равни в обществото на цивилизованите демократични държави.

Благодаря за вниманието. *(Бурни ръкопляскания. Депутатите от блока на БСП посрещат Андрей Луканов, станали на крака)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Уважаеми колеги, моля за малко внимание. Ако си спомняте, вчера ние гласувахме да бъдат прекратени разискванията по програмата на правителството.

Виждам г-н Венцеслав Димитров и тъй като той беше... Така, към него персонално се обърна г-н Луканов, ще му дам репликата, думата за реплика, само за две минути.

ВЕНЦЕСЛАВ ДИМИТРОВ: Мисля, че имам право, след като г-н Луканов най-много цитира моето име в своето изказване. Аз не му се сърдя за тази работа.

Най-напред мисля, че изразих своето отношение към него. Аз не употребявам валидол. В края на краищата може да се наложи човек да вземе валидол, когато разискваме още нещата, преди да са влезли във Великото Народно събрание, защото утре хората като видят цените, повишени с 220 процента, всички ще хукнат да търсят валидол, за съжаление валидол в аптеките няма и е вносен. (*Ръкопляскания отъясно*) Това, разбира се, в рамките на шегата.

Беше използвана една по-тежка квалификация - международно пиратство. Напоследък забелязвам, че стане ли дума за пари, особено свързани с международните пари, господин Луканов започва да използва едни доста остри изрази, особено за Българската външнотърговска банка. Ако тя влезе под контрола на Великото Народно събрание чрез Българската народна банка, тогава може би ще се разбере, ако не са прикрити, разбира се, тези данни, колко пари са изнесени навън, колко частни фирми сега работят с наши долари, които ние утре трябва да изплащаме. Кой се страхува от тази работа, аз не зная. Не става дума, господин Луканов, за закриване на банката. Става дума за включване. Когато една банка се включи в друга, тя поема активите и пасивите. Целта на това е, аз не искам да се обосновавам (*ръкопляскания отъясно*) дано да има дебати по този въпрос, ще се обоснова там. Става дума за това да се поеме външният дълг от една държавна институция, каквато е Българската народна банка, и хората на Запад да са сигурни, че тези пари са държавни. Мисля, че казах нещо и не искам да се повтарям пак. Те искат гаранции - както външните кредитори, така и вътрешните. Хората са изнесли валутата, а тази банка няма пари. Хората ще тръгнат да ги искат, а тя не може да им ги плати. Мисля, че тук има и други банкери. Попитайте и тях. Според мен пиратство направиха тези, които обявиха по един толкова некомпетентен начин, което беше срам за България, този мораториум или прекратяването на плащанията. Затова неслучайно в декларацията на г-н Александър Йорданов, която е декларация на СДС, се иска точно да се разбере как е обявен този мораториум. Вие много добре знаете, че тази банка не може да работи нормално нито с външни, нито с вътрешни клиенти. (*Ръкопляскания отъясно*)

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Господин Лилев иска думата. Господин Лилев, във връзка с какво? Момент, не е във връзка с изказване по изявлението на г-н Луканов.

АЛЕКСАНДЪР ЛИЛОВ: Уважаеми дами и господа! Вземам думата си в качеството на председател на парламентарната група на Българската социалистическа партия и съм упълномощен от нея да предложа на вашето внимание едно нейно официално заявление.

Официално заявление на парламентарната група на Българската социалистическа партия.

Парламентарната група на БСП поддържа изразеното от министър-председателя Андрей Луканов становище за двете решаващи условия, при които да започне успешното реализиране на обсъдената от Великото Народно събрание програма за по-нататъшна демократизация на обществото и за преминаване към пазарна икономика у нас.

Първо, парламентарен консенсус за подкрепа на обсъжданата програма, разбира се, след нейното доработване върху основата на състоялата се парламентарна дискусия и второ, създаване на програмно правителство на националното съгласие чрез реорганизация на сегашния Министерски съвет. Какви са аргументите ни за това становище?

Първият аргумент. Никое еднопартийно правителство според нас, нито на БСП, нито на СДС, нито на когото и да било друго не може да изпълни само, без парламентарна подкрепа и с разединена нация такава свръхтежка задача, каквато представлява икономическата програма за преминаване към пазарна икономика. Необходимостта от правителство на националното съгласие се разбира и се подкрепя от мнозинството на българския народ. Без правителство, което ще бъде способно и пълномощно да действа незабавно и смело, преходът към пазарна икономика е невъзможен.

Вторият аргумент. Блокирането на възможността за парламентарен консенсус в подкрепа на програмата за преход към пазарна икономика неизбежно ще предизвика политическа криза. Предизвикването на правителствена и парламентарна криза в сегашния момент ще постави според нас страната в опасност от хаос, безпътница и тежки граждански сътресения. България се нуждае сега от бързи реформи, от граждански мир и осигуряване на необходимото за живота на хората през настъпващата зима, а не от нови избори. Нови избори при сегашното напрежение и поляризация, не биха могли да бъдат свободни, демократични и мирни. *(Силно оживление вдясно)* Ако СДС желае нови парламентарни избори, както това поискаха някои негови оратори в парламента, той трябва ясно да го каже на народа и да поеме отговорността за последици-

те от забавянето на реформите и от изостряне на политическата конфронтация в страната.

Третият аргумент. При цялата сложност и напрегнатост на обстановката у нас сега все още съществуват реални условия и възможности за успешна реформа, за граждански мир, за мирен преход към демокрация. Един конструктивен и отговорен диалог между основните политически сили, президента и министър-председателя би могъл според нас сравнително бързо да намери взаимно приемливо и спасително за България компромисно решение.

Положението в страната е извънредно тежко. Политическата поларизация достига в определени моменти до взривоопасни степени. Икономическата криза и свръхнапрежението на вътрешния пазар са в критичен стадий. Необходимы са действия, които да осигурят движения и перспектива за излизане от това положение. Трябва незабавно да започне икономическата реформа. Теснопартийните интереси и подходи трябва да отстъпят място на националната отговорност. Българската социалистическа партия е готова за открит диалог и конструктивно парламентарно сътрудничество, чрез които да се преодолее опасността от нова политическа криза, заплашваща да хвърли България в непредвидими ситуации със страшни последици за страната и народа.

Обръщам се към вас, господа от СДС, и към всички други парламентарни сили за незабавни общи и конструктивни действия. Въпросът, пред който е изправено Великото Народно събрание, сега е по кой път ще бъде насочено развитието на процесите в страната? По пътя на продължаване и ускоряване на реформите или по пътя на политическата криза? Както всички разбираме, изборът е с жизнено за страната значение. Изборът трябва да бъде направен не с политически речи, а с политически действия. Българската социалистическа партия е за предотвратяване на политическа криза.

Ето защо нашата парламентарна група предлага на парламентарния съюз на СДС, на другите парламентарни групи, на президента на страната и на министър-председателя още днес под егидата на президента да започнат консултации с цел да се избегне политическа криза, да се запази гражданският мир и да се създаде силно национално правителство, което да осъществи успешно прехода към пазарна икономика. Ние изразяваме готовност да обсъдим всички въпроси, чието решаване ще способствува за постигането на тази цел.

Парламентарна група на Българската социалистическа партия. *(Ръкопляскания отляво)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Господа, по искане на една от парламентарните групи обявяваме почивка.

Искам да ви обърна внимание, че заседанието ще продължи точно в 18 часа.

(След почивката)

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Госпожи и господа народни представители, продължаваме заседанието. За да бъдем докрай коректни, след като представител на парламентарната група на Българската социалистическа партия има възможност да направи заявление, трябва да дадем същата възможност на представители на други парламентарни групи. Има ли желаещи от другите парламентарни групи да направят заявление?

Давам думата на г-н Петър Берон.

ПЕТЪР БЕРОН: Уважаеми господин председателстващ, уважаеми колеги! За разлика от г-н Лилев аз нямах възможност предварително да се запозная с изложението на министър-председателя, поради което не можах да подготвя такова добре обосновано изявление от наша страна. Налага се в по-импровизиран вид все пак да направя нашите коментари.

Ние всички изслупахме с голям интерес изложението на г-н Луканов и аз трябва да кажа това, което и друг път съм казвал, че се възхищавам от него. Два часа го слушах с изключителен интерес. Не напразно народът го нарича Кашпировски. Той можа просто да ни внуши редица интересни неща. (*Ръкопляскания от блока на БСП*)

Господин Луканов има наистина непосилна задача. Той държи като Антей една цяла партия обременена от стари грехове и от съвременна негодност за действие. (*Ръкопляскания от блока на СДС*) Той в продължение на редица месеци балансира върху раменете си тази тежест и сега иска да я прехвърли върху други рамене, за да си почине малко. Това е едно естествено и разбираемо желание. Някои тук от задните редове на дясната страна викаха одева "Оставка". Те са от групата на безпочвените фантазори (*Ръкопляскания и възгласи "Браво" от блока на БСП*) Те смятаха, че след като г-н Луканов е казал, че ще подаде оставка като не получи парламентарна подкрепа и след като е ясно от всичките вчерашни изказвания, че той не я получава, те смятаха, че той наистина ще подаде оставка. (*Смях в залата*) Това е, колеги, типичен случай на наивност, която може да се обясни единствено с недостатъка на парламентарен опит у нашите колеги. Хора, които са 30 години вече в този парламент, едва ли биха проявили такава детинска наивност.

Вярно е, г-н Луканов, че ние всички не знаем как се прави преход от плано-ново към пазарно стопанство. Допускам, че е така. За тези, които сега започват

тази работа, за тях е простено да не знаят, но за тези, които много години вече управляват държавата това не е простено. Те би трябвало да научат някои управленски умения. Ние не сме доказали, че знаем как се управлява държавата, но Българската социалистическа партия предостатъчно досега е доказала как не трябва да се управлява тази държава. *(Ръкопляскания от блока на СДС и БСП)*

Наблюдаваме с различни чувства как гробокопачите на капитализма изведнъж са се преправили на негови архитекти. *(Смях и ръкопляскания от блока на СДС)* Това са наистина превъзпитания, на които би завидял дори и татко Барба. *(Смях в залата)* Тук виждам и още една аналогия на г-н Луканов с татко Барба, защото ако му нанесеш удар, както вчера се опитаха някои наши колеги, той превръща този удар в свое предимство. Просто ударът попада в празно пространство. *(Ръкопляскания)* Ти му казваш, че програмата му не струва, той казва: Да, да, разбира се, много благодаря за забележката, по-нататък ще ги взема предвид в своята работа. *(Смях и ръкопляскания от блока на СДС)*

Бойният другар на нашите БСП другари тук Фидел Кастро Рус продължава със своя лозунг "Социализъм или смърт". Аз обаче мисля, че "или" е неуместна частица. Социализъм от Кастровия тип е равностойно на смърт. *(Ръкопляскания от блока на СДС)* По-скоро ние бихме казали "Социализъм от Кастровия тип или живот, това е дилемата".

Стремели сме се да оплячкосаме България. Как можяхте да го кажете, г-н Луканов, при вашата интелигентност! *(Ръкопляскания от блока на СДС)* Какво има още да се оплячкосва в тази страна след 45 години плячкосване? *(Ръкопляскания от блока на СДС и БСП)*

Казахте, че се насъсквала, пак в безлична форма, една част от народа срещу друга, работници срещу ръководители, селяни срещу работници и т.н. Няма да се разпростирам върху това кой е специалист по насъскването на едни части от народа срещу други, тъй като това е доста явно и очевидно. И все пак не е много прилично да се споменава от хора от вашата партия. *(Ръкопляскания от блока на СДС)*

Ако трябва да говорим по същество *(глас от блока на БСП: "Време е")* време е, да. Аз казах на г-н Луканов лично, ще му го кажа и публично. Тук въпросът не се касае нито до неговата личност, нито до неговата програма. Неговата личност е личност на един квалифициран човек, който обаче за много месеци не постигна особени резултати, поради определени обществено-политически обстоятелства. И за следващите месеци той също няма да постигне резултати, поради същите тези обстоятелства - господството на една партия, която се променя, за да не се промени. *(Ръкопляскания от блока на СДС и БСП)*

Не е въпросът и в програмата, в която наистина има доста, да не кажа, наши елементи, но общо логични елементи, общоразбираеми елементи, неща, които наистина всяко правителство би трябвало да проведе в живота. Тук става въпрос, че зад тази програма не стои никоя политическа сила или най-малкото не стои БСП. Не стои. Казах го вече и пак го казвам. Затова защото тази програма е противоположна на програмата на партията - гробокопач на капитализма. Противоположна е нейната философия и ще срещне и среща упорита съпротива на най-различни нива.

Затова ние не вярваме на възможността не само на правителството на г-н Луканов, а на нито едно правителство, възглавявано от БСП, да проведе истински реформи в нашата страна. *(Ръкопляскания и възгласи "Браво!" от блока на СДС и БСП)*

Тук имаше призови към г-н Луканов да си подаде оставката. Аз не мога да отправя такъв призив, тъй като г-н Луканов е избран от мнозинството в този парламент и мнозинството има право да го държи министър-председател до тогава, докато намери за добре. Обаче ние не можем да окажем поддръжка и доверие на вересия на една програма, зад която не стои никой. СДС, ако стои зад тази програма, трябва СДС да осъществи тази програма. Ние наистина сме съгласни с постановката в изложението на г-н Лилов, че е необходимо да се обединят усилията за изваждане на страната от пропастта, в която тя се намери (забележете пак безлична форма), тя се оказа, вървеше по пътя страната, спъна се и се оказа в пропасть. *(Ръкопляскания от блока на СДС и БСП)*

Може да сме политически наивници, обаче имаме чистосърдечното желание да направим всичко, за да изведем страната от пропастта, в която тя беше бутната. *(Ръкопляскания от блока на СДС и БСП)* Това наистина може да се извърши с участието на всички политически сили в този парламент и до голяма степен на широки кръгове извън него. Ние тук съвсем не представляваме вся и всичко в тази страна. Този процес не може да бъде възглавяван и воден от партията-ръководителка с голямо "П". *(Откъслечни ръкопляскания от блока на СДС)* БСП като една от големите политически партии у нас, тя ще си остане и за в бъдеще значителна партия очевидно, ще трябва да вземе участие в този процес, но тя не може да го ръководи и възгласи. Затова защото досега е показала, че просто не може. По тази причина. *(Откъслечни ръкопляскания от блока на СДС)*

Несъмнено знае се, че което и правителство да поеме ръководството на страната в момента, то рискува да бъде пометено от народното недоволство, тъй като явно е, че нещата затъват от ден на ден. Рискът, който се поема, наистина трябва да бъде общ. Но доверието трябва да бъде дадено на тези, на кои-

то вече статистически е доказано, че се ползват с доверието на тази страна. Статистически. *(Ръкопляскания от блока на СДС)*

Уважаеми другари, аз ще се поясня. Не гледайте, че сте 210 души. Това беше през май, когато по проведените от вас сондажи имавте 58 на сто одобрение и 25 на сто неодобрение по време на изборите. Сега по същите тези вапши сондажи имате 40 на сто одобрение и 48 на сто неодобрение. С кого ще правите реформите? Ще ги правим съвместно с една програма, зад която стои нашата философия и с ваше участие и с участие на всички в този парламент. На тази основа ние наистина можем да водим разговори. Ние сме, ако е без нас, има и един вариант без нас, да, ние сме малцинство, ние можем да си стоим спокойно тук, ние сме казали и по-рано - вие не се нуждаете от нас. Вие си имате мнозинство, вие си имате правителство, имате си програма, нека правителството си поеме своите отговорности и да си изпълнява програмата. Ние сме го казвали винаги. Ние и сега не сме против това. Всеки да си върши работата. Правителството да си върши отговорностите, опозицията да следи работата на правителството и да го критикува, където трябва. Ние не сме разрушителна опозиция. Ние ще помагаме, където правителството върши правилно своите дела, обаче поемете си сами своята отговорност. *(Ръкопляскания от блока на СДС)*

И така, да се разберем - с нас или без нас? Ако желаете без нас, заповядайте, нямаме нищо против. Парламентът има и други важни работи да върши. Ако искате с нас, казах ви нашите виждания по въпроса.

Благодаря ви. *(Ръкопляскания от блока на СДС и БСП)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Думата има народният представител Христо Христов от БЗНС.

ХРИСТО ХРИСТОВ: Уважаемо председателство, уважаеми колеги! Членовете на парламентарната група на Българския земеделски народен съюз също така внимателно изслушаха подчертано интересното, аргументирано слово на министър-председателя, изслушаха и становището на Българската социалистическа партия, както и не по-малко прочувственото слово на г-н Петър Берон.

Ние, верни на демократичните традиции на нашата организация, съзнаваме цялата сложност и отговорност на политическия момент, който изживява България. Тази сложност се подсилва от много фактори - икономически, социални, психологически и нравствени. Мен ме впечатли фактът, че г-н Луканов на четири пъти употреби израза, че България е пред опасността от икономически и социален крах. Аз съм убеден, че той е човек на здравата логика, не на сантименталните увлечения, и това, че използва тази фраза така последова-

телно, означава, че това е негово вътрешно убеждение, което, убеден съм, и всички знаем това, че има твърде солидни основания. Очевидно процесът на демократизацията на страната е изправен пред сериозни изпитания. Тези изпитания чукат на българската врата вече в продължение на много месеци. По наша преценка на тези изпитания ние можем да отговорим само със здрав реализъм и последователна логика.

Но има един друг момент, който всички сме длъжни да отчитаме. На премъдрия Макиавели принадлежи определението, че времето, това е истината. А времето "барабани" върху съдбата на България твърде злостно напоследък. Ние изтървахме много време. Вината за това е както на бившето правителство, така и на липсата на онзи национален консенсус, от който България сега има безспорно определена нужда. Ние разбираме, че уравнието на този консенсус е сложно. В него има много неизвестни величини. В пренията, свързани с програмата, с особена сила се отвори въпросът за политическата отговорност на управляващата бивша Българска комунистическа партия. Очевидно не достигна доблест на хората, които в продължение на 45 години управляваха България, да кажат, да задоволят естествения интерес на народа и на политическите сили, стоящи отдясно, на всички онези сложнички и тъжни въпроси, пред които се изправя всеки българин, когато прецени своята съдба, прецени съдбата на своето семейство.

Оттук, г-н Луканов, извират много въпросителни. Оттук извират тази тягосна обстановка и тази сложност на политическия момент, пред които сме се изправили. Разбира се, но само оттук. Причините са много. Аз не съм се изправил пред вас да ги изброявам.

Искам да ви уверя, че парламентарната група на Български земеделски народен съюз ще вземе отношение и активно участие в онези консултации, които ще бъдат проведени с политическите сили в страната под егидата на президента. Но, разбирайки тежненията на българския народ, ние мислим, че трябва да се сложи край на дългите процедури, че трябва да се работи бързо, делово, че трябва делата да застанат над думите. (*Ръкопляскания*). Само така ние ще бъдем на висотата на онази политическа и гражданска отговорност, която носим, само така ние ще отговорим на потребностите, които политическият момент поставя пред нас.

По-подробно и принципно ние ще изложим становището си на заседанието през идната сряда, когато ще прочетем нашата парламентарна декларация пред вас за принципите и становището на парламентарната група на Българския земеделски народен съюз по отношение на създалата се политическа обстановка в страната.

Благодаря за вниманието. (*Ръкопляскания*).

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Има думата народният представител Юлий Бахнев.

ЮЛИЙ БАХНЕВ: Уважаеми председател, уважаеми народни представители! Извинявайте, че пред вас ще употребя една до голяма степен изтъркана дума, но аз чувствавам, че ние сега се намираме наистина в един исторически момент. Наистина решението трябва да се вземе спокойно и мъдро, решението, което ще означава дали ние ще тръгнем от мъртва точка или още ще стоим на тази мъртва точка може би месеци, а може би и повече от месеци.

Става дума за програмата на правителството. Движението за права и свободи и парламентарната група на Движението за права и свободи изрази своето недоволство и своите критични забележки (*оживление в залата*) по пропуските в програмата.

Аз смятам, че още галерата не се разпада.

Ние изложихме това, защото сме дълбоко убедени, че ако не ликвидираме последиците от нарушенията на правата на човека - масови и груби, ако не поставим правата на човека в основата и първо място в нашата грижа, то ние ще изпуснем момента за изграждане на една правова държава и ще повторим неприятните експерименти, които аз казах, че са ни провалили.

Ние с удоволствие и удовлетворение изслушахме програмната реч на министър-председателя след обсъждането на тази програма в парламента и забелязахме, че той взе бележки и обещава да попълни и промени тази програма в пунктовете, които ние критикувахме.

От името на парламентарната група на Движението за права и свободи аз съм упълномощен да заявя, че ние подкрепяме идеята за най-бързи, най-интензивни консултации за постигане на едно правителство, което, както се изрази уважаемият г-н Берон, ще работи и ще бъде критикувано от парламента и от опозицията, от центъра и от партията на мнозинството, ако не изпълнява тази програма. Това ще бъде програма на националното единство, а правителството - програмно правителство. Можем да си изменим и формулировките. Важното е да седнем и ден и нощ да работим, за да постигнем, ако не консенсус, то поне съгласие, договореност, ако искате - джентълменство. Моментът е исторически и ако го изпуснем, не знам в какво положение ще бъде България след няколко месеца. А ние с вас си седим в тази зала и си дискутираме...

Благодаря ви. (*Ръкопляскания*).

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: С това приключваме с т.1-а от дневния ред и преминаваме към т.2-а - Законопроект за Агенция за чуждестранната помощ. Пред себе си имате раздаден последния вариант на зако-

нопроекта. Тази сутрин Законодателната комисия работи по него и поради тази причина моля председателят на комисията - г-н Джеров, да изложи някои свои съображения във връзка с този законопроект.

АЛЕКСАНДЪР ДЖЕРОВ: Уважаеми господин председател, госпожи и господа народни представители! Законодателната комисия в последното си заседание изготви и предлага на вашето внимание законопроекта, който беше раздаден с малко закъснение, но все пак имате възможност да го получите и междувременно да го разгледате.

Законопроектът съдържа и мотиви. В допълнение на мотивите, които са раздадени на всички вас, ще ми позволите да допълня с няколко бележки съображенията на Законодателната комисия.

Законодателната комисия предлага на вниманието на народните представители законопроект за създаване на Агенция за чуждестранна помощ. Идеята за създаване на такава агенция принадлежи на Председателя (Президента) на Републиката. Тази идея е продиктувана от желанието на редица чужди правителствени и неправителствени организации да окажат на България помощ в момент, в който тя изживява криза.

Идеята е продиктувана и от необходимостта да бъде гарантирана максималната готовност за приемането, съхраняването и разпределянето на хуманитарните помощи, постъпващи в страната.

Освен това агенцията за чуждестранни помощи се създава, за да съсредоточи усилията на различни органи и организации, чрез които досега са получавани подобни помощи, да координира тези усилия, да координира разпределянето и използването на помощите и да осигури справедливостта при разпределянето им.

Агенцията ще следи за спазването на волята на дарителите и ще осигурява свободата на тази воля, тъй като помощта, която дарителите предоставят на страната, е безвъзмездна.

С предлагания законопроект се цели да бъде създаден един държавен орган, овластен с всички правомощия да ръководи, координира и контролира цялостната дейност в усвояването на предоставяните помощи. Обособяването на такъв държавен орган е нещо ново в практиката по създаването на държавни органи досега. Новото място в системата от останалите държавни органи се очертава обаче достатъчно релефно и това ще осигури максимална ефективност в национален мащаб на неговата дейност.

Създаването на такъв орган не противоречи на изискванията на Конституцията и другите закони, определящи условията за създаване и функциониране на държавни органи.

Новото в случая е предназначението, целта, с която се създава агенцията. Правомощията на агенцията са определени в чл.1, ал.2 от законопроекта. Те максимално отговарят на целта, с която се създава агенцията.

Вътрешната структура на агенцията, която се създава, е ограничена до възможния минимум, за да се осигурят икономии при осъществяването на общественно необходимата дейност, с която тя е натоварена. Защото агенцията е юридическо лице на бюджетна издръжка. Едновременно с това в нейната работа могат да участвуват и представители на всички други организации, които получават и разпределят хуманитарна помощ. Това показва, че агенцията е отворена за участие на всички държавни, обществени и частни органи и организации, които могат и желаят да участвуват ефективно в преодоляването на тежкото икономическо положение, в което е изпаднала страната ни.

Агенцията ще се отчита за своята дейност пред Великото Народно събрание, Председателя (Президента) на Републиката и пред обществеността. Тя ще дава пълна гласност за своята дейност чрез предвидените задължения в законопроекта.

Правомощията и задълженията на агенцията за чуждестранна помощ заедно с освобождаване на нейната дейност от такси, данъци, акцизи и мита ще осигури бързина, ефективност и справедливост при получаването и разпределянето на помощта, получена по този закон.

Законопроектът определя, че всяко дарение в социалната област, в областта на продоволствието, здравеопазването, науката, образованието и икономиката, имащо хуманитарна цел, е помощ. Създадената с него агенция за чуждестранна помощ ще насочва тези помощи по изложения вече ред, който ще бъде целесъобразен освен целесъобразността и навременността на тази агенция.

Благодаря за вашето внимание.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Благодаря Ви, господин Джеров.

Първ за изказване по този въпрос се е записал Николай Слатински. Имате думата.

НИКОЛАЙ СЛАТИНСКИ: Уважаемо председателство, уважаеми дами и господа! Един от моите принципи е да не вземам отношение по въпроси, по които не съм достатъчно компетентен. Ако заставам сега на тази трибуна, това е, защото съм убеден, че това не е само юридически и не е само икономически въпрос, това е въпрос общонационален. И аз като българин, като народен представител се чувствавам задължен в рамките на полагащите ми се минути да споделя с вас моите мисли и предложения.

Тази изключително важна инициатива на Председателя на Републиката, както и всички негови инициативи досега, се натъкна на първоначални обструкции и отпор от фракцията на Българската социалистическа партия. Ние повече от седмица кръжим безрезултатно около този въпрос. Време за протакане няма, още повече, че колкото повече се отдалечаваме от сполуката на демократичния социализъм, помощите от чужбина ще се увеличават. Преди да премина към конкретните си предложения, искам да споделя с вас една моя тревога. Помним как преди известно време многоуважаваният от мен г-н Соломон Паси чрез една своя хипербола даде възможност на в. "Дума" да го обвини едва ли не в изпращане на стотици българи на заклане. Тогава ми стана ясно, че цялото прогресивно човечество със затаен дъх следи нашите дебати.

Вчера обаче двама депутати от Българската социалистическа партия имаха неосторожността, подведени от приликата в понятието социалист, да цитират като свои съмишленици и премиера на Испания, и президента на Франция. Опасявам се, че след такава некоректност ръководителите на тези държави не само няма да ходатайствуват на Българската социалистическа партия в приемането ѝ в Социалистическия интернационал, но ще се откажат от тези толкова важни и нужни за нас помощи, които да свършат полезна работа на нашата агенция. *(Шум в залата, протестни реплики от БСП)*

Сега към моите три предложения. Те са три конкретни предложения.

Първо, по чл.2, ал.3. Смятам, че той трябва да се приеме в следния вид: членовете на управителния съвет и директорът се назначават и освобождават от длъжност от Председателя (Президента) на Републиката. Край на предложението. Мисля, че нашите юристи по-компетентно ще обосноват това предложение. Аз съм убеден, че е неправомерно агенцията да се таксува като ведомство без ранг на министерство в смисъла на чл.92, точка 5 от Конституцията.

Въпреки казаното в мотивите, аз смятам да направя и своето второ конкретно предложение. Предлагам чл.4, ал.3 да се прередактира във вида: за своята дейност агенцията се отчита веднъж на всеки шест месеца пред Великото Народно събрание. Изхождам от мисълта, че помощите ще идват и ще са нужни главно през зимните и гладните месеци и един отчет в края на следващата година едва ли би ни стрял съществено.

И третото ми предложение е & 2 от Заключителната разпоредба да има следния вид: Изпълнението на този закон се възлага на Председателя (Президента) на Републиката.

Това са моите конкретни предложения.

Завършвайки, още веднъж искам да подчертая срочната необходимост още днес да приемем този закон.

Намирам също така за удачно хрумването на един мой уважаван колега, който предложи за представителност пред света за по-удачно може би вместо директор да наречем ръководителя на агенцията генерален директор. Но това е предложение, което не го предлагам конкретно. И по примера на г-н Гиньо Ганев си позволявам едно разсъждение на глас. Мисля си, не би ли било по-разумно, ако днес, то в един бъдещ срок да наречем агенцията агенция за помощи с хуманитарна цел, като предадем на нейните права също така права на независим орган и разпореждането с помощи от български организации и граждани. Кой знае, може би пък един ден Огнян Дойнов и близкото му обкръжение да дарят хуманитарна помощ на държавата, а не бива да отнемеме възможността на бъдещите наши милионери да подпомагат безвъзмездно страната, като избягваме появата на някоя нова Стражица.

Благодаря ви за вниманието.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Благодаря. Много ви моля, колеги, тъй като има доста записали се за изказвания, да бъдете по-конкретни и по-малко общи в разсъжденията.

Има думата за реплика от две минути г-н Кехайов.

АТАНАС КЕХАЙОВ: Този, който обвини господин Паси, бях аз. И сега твърдя, че в случай на военен конфликт Ирак не може да се съобрази с нашите желания и че техните ракети със среден радиус на действие, особено химическите и в частност циановите, никой не може да гарантира на България кога някоя вечер ние, както сме заспали, никой няма да се събуди от нас. *(Чукане по банките от опозицията)*

Вие чукайте колкото искате!

Второ, никога в един военен конфликт диверсията не се изключва, а нашата страна е изключително чувствителна, тъй като имаме мюсюлманско население. И тогава само малко е необходимо, ако хвърлят от едната страна църкви, от другата страна джамии, и ние ще направим нов Ливан.

Аз имах съображение, когато го казах, и приключвайки, искам да кажа на господина една мисъл на Шекспир: "Да мислиш и да чувствуваш, значи да съществуващ. Но да разсъждаваш, ето кое значи да живееш." А България иска да живее.

Благодаря. *(Ръкопляскания в блока на БСП)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Думата има народният представител Красимир Премянов.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: Уважаеми господин председател, уважаеми дами и господа народни представители! Искам да си позволя да използвам моето право на реплика, защото според мен казаното от г-н Слатински не отговаря напълно на истината, а в същото време искам да подкрепя някои от неговите идеи.

На първо място искам да кажа, че позицията, когато първоначално беше поставена на обсъждане в Народното събрание идеята, позицията на фракцията на Българската социалистическа партия не беше деструктивна. Имам право да кажа това, тъй като самият аз взех отношение в обсъждането ѝ. И си спомням, че не нейното отхвърляне, а нейното допълване и по наша преценка нейното прецизиране беше намерението, с което аз излязох на тази трибуна.

Второто което искам да кажа: смятам, че е уместно казаното от колегата Николай Слатински да бъде взето под внимание по отношение на възможността български физически или юридически лица да оказват безвъзмездна помощ на българската държава. Аз имам предвид, че в това си качество битуват и много граждани, които имат висок материален статус извън границите на България и това може да се използва като тяхна инициатива.

Другото, което искам да кажа в подкрепа на казаното от него: той засегна, ако не се лъжа чл.4, в който предложи да коригираме периодиката, в която агенцията ще се отчита пред Народното събрание. Аз днес имах идентично предложение при обсъждането в Законодателната комисия и смятам, че това не противоречи на смисъла, в който се дава статут на агенцията като подотчетна на Великото Народно събрание. Би могло тази периодика да бъде изменена и отчитането за нейната дейност да става на всеки шест месеца.

Сега по същество искам да споделя някои свои съображения по вече модифицирания - и това е заслуга на Законодателната комисия - от инициатива на Президента за вземане на решение от Великото Народно събрание в инициатива на Законодателната комисия инициативата на Президента да придобие характера на законодателна инициатива.

При съществуващата структура на държавната власт, която е установена и функционира съгласно сега действащата Конституция на Народна република България, е ясно кому принадлежи правото и задължението да решава въпросите, които искаме да отнесем към предмета на дейност на агенцията. Ясно е, че това се отнася към компетенциите на правителството. В този смисъл спокойно би била поставена под съмнение практическата целесъобразност на президентската инициатива.

Това е съображение по принцип. Във всички подобни случаи аз бих настоявал да търсим решенията на проблемите чрез оптималното функциониране

на вече съществуващите структури, а не чрез създаване на нови. От управленска гледна точка, както нашата национална българска практика показва, това не винаги е ефективно - създаването на нови структури.

Възниква въпросът следва ли и би ли могла да бъде подкрепена инициативата на Президента по принцип?

Има няколко съображения, които поясняват отговора.

Голяма част от помощта с хуманитарно предназначение идва по линията на неправителствени организации, от чуждестранни физически и юридически лица. Идеята на президента засяга само една обособена специфична част от взаимоотношенията на българската държава, респективно правителството с чуждестранните партньори, засягаща отпускането на безвъзмездна помощ и единствено тази, която носи хуманитарно предназначение. При това положение смятам, че можем по принцип да подкрепим законопроекта.

Освен посочените общи съображения, искам да споделя и следното: изминалите дни от внасянето на проекта за създаването на агенция за чуждестранна помощ ме убедиха в неговата практическа целесъобразност. От посещението ми в избирателния район, а той е 28. едномандатен Георгитрайковски, а и не само оттам се оказа, че помощта, която беше обещана, но още не е тръгнала за България, от американското правителство на българския президент при посещението му в Съединените американски щати - именно 100 хил. т зърно, отделни формации, влизащи в Съюза на демократичните сили са тръгнали да ги разпределят като политическа сила сред евентуалните му потребители. Както разбирам, и с предпочитания към симпатизантите на посочената политическа формация.

Ще цитирам едно писмо. То е адресирано до председателя на Висшия партиен съвет, председателя на Министерския съвет и др.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Господин Премянов, малко по-концентрирано, защото времето изтича.

КРАСИМИР ПРЕМЯНОВ: "Уведомяваме ви, че по инициатива на Съюза на демократичните сили в Плевенската община - градовете Славяново, село Радипево и др., се правят списъци за раздаване на царевица на зърно на стопаните, които гледат лични животни. Смятаме, че царевичата, която осигури президентът, е за Народна република България и трябва да се раздава от народните съвети и кметствата, а не да се прави агитация в полза на едни или други политически сили". Писмото е от Общинския съвет на Отечествения съюз в Плевен и е подписано от неговия председател. *(Оживление в залата)*

Както виждате, отделни политически сили експлоатират авторитета на българската държава и президентската институция, за да обслужват тяснопо-

литически интереси. И това става в условия, когато партиите са реално отделени от държавата и всички прокламираме това като демократично и необходимо условие за по-нататъшното функциониране на нашата политическа система и прехода ни към демокрация.

По някои формулировки на предложения на вниманието ни проект. Аз имам съображения по единствения параграф на допълнителните разпоредби и предлагам той да получи следния вид. Днес аз възразих на дадената формулировка в Законодателната комисия и това ми дава право да обясня своите съображения и да предложа тази редакция.

Предлагам в § 1, където се дава дефиниция на понятието по смисъла на закона що е помощ с хуманитарна цел, наред с казаното, че това е всяко дарение, предоставено на българската държава в социалната област, в областта на продоволствието, здравеопазването, науката и образованието - да изключим икономическата сфера и да включим културата.

Какви са съображенията ми за това? Смятам, че мотивацията за подобна помощ, оказвана на българската държава в икономическата област, по принцип съпътствува или е свързана с намеренията, прокламирани от правителството - органа на изпълнителната власт. А в този смисъл всяка помощ, която бъде оказана на България в икономическата област, по принцип би била поддържана в координатната система на намеренията на правителството, т.е. на неговата програма.

Смятам, че не е уместно и бихме били коректни по отношение на първоначалната идея, която президентът предложи, да не разширяваме приложното поле на дейността на тази агенция - да запазим правото на правителството да използва по предназначение съобразно неговата програма икономическата помощ, която му е оказана.

Благодаря за вниманието.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Право на реплика - господин Ескенази.

ИЛКО ЕСКЕНАЗИ: По повод изказването на моя уважаван колега искам да кажа, че предлаганият законопроект за независим статут на агенцията - и аз подкрепям в този смисъл законопроекта в цялост (имам бележки по редакцията, които ще направя в Законодателната комисия, разбира се) доказва именно необходимостта да има такава агенция, която да бъде абсолютно неутрална, в която да бъдат представени и политическите сили, и органите. Тоест, ако разбирам правилно бележката на г-н Премянов, по този начин той всъщност подкрепя този неутрален характер на агенцията и възможността тя да разпределя най-широк кръг помощи.

Що се отнася, разбира се, до конкретния случай, мога от името на Съюза на демократичните сили да заявя, че на никое формирование в рамките на Съюза на демократичните сили нито като партия, нито по места са давани такива указания, нито пък Съюзът на демократичните сили е запознат с такива случаи. Те могат да се считат за самоинициатива на определени лица и, разбира се, по този повод ще бъде направена проверка.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Думата има народният представител Леа Коен.

ЛЕА КОЕН: Уважаеми колеги! Ще се опитам да направя опит, извинявайте за тавтологията, да направя едно надпартийно изказване. (*Ръкопляскания*)

Повод и кураж за това ми дава нещо, което каза министър-председателят, което по същество беше подкрепа на моята теза онзи ден по повод на създаването на агенцията. Той каза следното: Ние сме изправени пред изключително тежки условия при снабдяването с лекарства. Трябва да оцелеем през зимата.

Напълно подкрепям тази мисъл на министър-председателя и смятам, че действително никакви политически партийни аргументи не трябва да стоят пред възможността действително да реализираме помощите, които можем да получим от чужбина.

В този смисъл искам да коригирам моята уважавана и смятам, изпитваме взаимни симпатии с нея, колежка, която вчера критикува идеята за агенцията, отправяйки упреци към нейната правова страна. Тя цитира поговорката: "Бързата работа - срам за майстора", само че, доколкото си спомням, тя е от един разказ на Ангел Каралийчев, ако не се лъжа, от една детска приказка, в която се оказва, че въобще няма никакъв майстор, защото до края той не успява да скове люлката, с която се е наел. Тоест ние можем да съдействуваме действително да се свърши една добра работа и, за да ми вярвате, искам, не искам да употреба думата "опровергая", защото смятам, че тя също е била заблудена, госпожа Мими Виткова, защото аз цитирах онзи ден едни лекарства - отново повтарям, че не съм специалист, - от които нашата страна действително има много голяма нужда.

Госпожа, ето списъка... Не ме прекъсвайте, ето списъка, който съдържа описание на 26 препаратата. Този списък е съставен от Главно аптечно обединение. Под него седи парафът и подписът на заместник-генералния директор на Главно аптечно обединение. Госпожа Мими Виткова просто е била заблудена като е взела само втората страница на списъка, на който има четири лекарства. Вие виждате сигурно червените чертички - това са дефицитните лекарства. Ето и първата страница на списъка, на който има 22 лекарства. Виждате може би също червените чертички. Това са 16 вида медикаменти.

Искам да поясня, че става дума за едно количество от 600 хиляди опаковки. От тези 600 хиляди опаковки само 50 хиляди имат срок на давност - това също е отбелязано в този документ - имат срок на давност след декември 1990 г. Останалите 550 хиляди опаковки имат срок на давност, трайност, до декември 1990 г.

Това обстоятелство очевидно показва, че е необходимо да се - това, което подчертах и миналия път - да се действа спешно. Мога да ви успокоя, че по инициатива на Президентството действително е бил събран един консултативен съвет от специалисти и от хора от Министерството на народното здраве, от Държавно аптечно обединение и тези лекарства вече са заминали след съответната проверка, по предназначение по детски болници, по окръжни болници и те вече са в действие.

Защо е необходима агенцията? Защо смятам наистина, че е необходима агенцията? Господин Премянов, точно, за да се предотвратят такива случаи с това писмо, което вие цитирахте. За да има един голям обществен контрол и да не си позволява никой да използва тази хуманитарна помощ за политически цели, никой да не се опитва да прави пропаганда за нея. Тя е адресирана до целия наш народ и никъде на опаковките не пише, няма етикет червено или синьо. Тя отива навсякъде - при нашите деца, при земеделските стопани, а пък животните, за които ще отиде фуражът, те пък изобщо не разбират от цветовете, нито пък от политическите програми.

Така че агенцията наистина е необходима - първо, за да се действа спешно, и второ, за да има много голям контрол върху това, което ще дойде от чужбина, а ние се надяваме, че то ще дойде и в може би недостатъчни количества, за да реши нашите проблеми, но все пак, за да ги облекчи през тази тежка зима, за която, както всички разбрахме, лозунгът е: "Оцеляване".

Затова аз настоявам, много ви моля да вземете предвид тези обстоятелства и да дадем възможност на тази агенция да работи. Тези помощи ще дойдат в България. Те ще бъдат разпределени. Те ще отидат по предназначение. Аз мога да ви уверя, че дори да пристигнат, ако тази агенция не се създаде, дори ако те пристигнат на адреса на "Раковски" 134, те ще отидат също така равномерно при всички деца, при всички болници и при всички, които се нуждаят от тях.

Така че тази агенция е необходима, за да имате вие контрол над нея и за да има целият народ контрол върху нея, за да се знае, че тя действително се оползотворява.

Аз смятам, че специално по текста, който ни се предлага, подкрепям господин Премянов, че вероятно е необходимо агенцията да се отчита в по-чести

срокове, още повече, че това ще бъде една динамична работа, тя ще обхване, надявам се, само тази зима и пролет. Тоест ежегодният срок може би ще бъде излишен догодина, да се надяваме, да бъдем оптимисти и да се надяваме, че догодина няма да имаме нужда от такава агенция.

Затова предлагам тази агенция да ни информира в по-стеснени срокове. Освен това предлагам агенцията да публикува своите данни не само в "Държавен вестник", който е един специализиран вестник, а да ги дава или на Българска телеграфна агенция и по този начин да отиват в целия печат. Също така да се дава пълна гласност по радиото и по телевизията.

Накрая искам да се обърна към госпожа Маринова, която в момента ме слушна, с която разменихме няколко думи в паузата и с добро чувство, и с желание да направим нещо специфично женско може би в този парламент. Аз мисля, че сега ни се отдава една такава възможност. Аз призовавам моите колежки, независимо от техния партиен цвят, да гласуват за тази агенция, защото просто ще гласуваме за милосърдието.

Благодаря ви.

(Ръкопляскания)

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Благодаря. Андрей Андреев има думата. Момент, колега Андреев. Реплика.

ЕКАТЕРИНА МАРИНОВА: Благодаря Ви, господин председателстващ.

Уважаеми колежки и колеги! Благодаря Ви, госпожа Коен. Мисля, че в тази зала няма да се намери, уважаеми колеги, нито един или една народни представители, които да са "против". Затова нека повече да не дискутираме. Само този, който има конкретни бележки по текстовете. Вие пледирахте и аз съм абсолютно съгласна, всички сме съгласни - дела, господа! Дела! Хайде да действуваме!

(Ръкопляскания)

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Реплика - Румен Воденичаров.

Това може ли да се разбира като формално предложение за прекратяване на разискването? Да. Благодаря ви.

РУМЕН ВОДЕНИЧАРОВ: Веднага ще кажа, че поддържам предложението за агенцията. Репликата ми се състои в следното. Във връзка със сроковете на годност. Всеки е работил някаква работа преди да дойде в тази зала. Аз пък съм работил качествен контрол на фармацевтично производство. Искam да убедя всички присъстващи, че няма фирма в света, която да произвежда лекарствени форми съгласно така наречената добра производствена практика със срокове на годност по-малки от 2, в зависимост от лекарствата, или 3 го-

дини. Това означава, че тези лекарства, които ни се изпращат, са към края просто на своя срок на годност. Вие знаете, че ние ядем масло от 1980 г., а също така употребяваме фотофилми, които са на края на своя срок за годност. Така че няма защо да се спекулира с това. *(Реплика от залата)* Разбира се, че не се гледат. Да.

Всичко зависи от условията на съхранение. Даже някои цигулки "Страдивариус", госпожа Коев, са все още годни, въпреки че техният срок отдавна е изтекъл. Така че недейте да спекулираме с тези неща. Благодаря. *(Ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Да. Една последна реплика на госпожа Орбецова. Моля ви се, право на отговор в края на заседанието *(Обръща се към депутат)*

ВРЪБКА ОРБЕЦОВА: Госпожа Коев, аз с много голямо удоволствие слушах вашето предаване, което беше осъществено по повод вашето посещение и получаването на тези лекарства, за които казахте.

Като лекар трябва да кажа, че наистина в настоящия момент всяко едно такова деяние много добре ми действа, както и на нашите пациенти. Но в подкрепа на това, което каза господин Воденичаров, в такъв случай, когато става дума за лекарства и за всякакви такива биологични продукти - обект на медицината, хубаво е да има мнение и на лекаря или най-малкото на "Народно здраве", на Министерството на здравеопазването. Затова защото ние разглеждахме тези въпроси за лекарствоснабдяването и в никакъв случай не бива да смятаме, че след като сме в такова затруднено положение, обезателно трябва да получаваме и лекарства, които са с изтичаща годност. Това, което каза господин Воденичаров, отговаря напълно на истината.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Предвидено е в текста, госпожа Орбецова. Предвидено е в текста участие на лекари.

По процедурен въпрос - Георги Петров има думата.

(Шум и оживление в залата)

Да, ще гласуваме. Ще гласуваме. Един момент. Трябва да се изкаже и народен представител, който е против Вашето предложение и след това ще гласуваме, ако има такъв.

ГЕОРГИ ПЕТРОВ: Аз подкрепям уважаемата г-жа Маринова. Дори предлагам да направим един прецедент: да гласуваме и на първо и второ четене на днешното пленарно заседание този законопроект и да усилим нашата законодателна програма, тъй като всички знаем колко закони имаме да приемаме до края на годината.

Благодаря за вниманието. *(Ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Да, благодаря. Господин Корнажев.

ПЕТЪР КОРНАЖЕВ: Господин председателю, госпожи и господа народни представители! Мисля, че спорим или някои спорят излишно. Обсъждаме законопроект, в който изрично пише в чл.1, ал.3, че агенцията работи в тясно взаимодействие с Българския Червен кръст. Така че да приказваме за срокове на годност, кой какво масло яде, откъде го получава и т.н. е излишно. В законопроекта е предвидено това, което трябва и този, който не си свърши работата, ако не я свърши (по законопроекта) ще отговаря.

Благодаря. *(Частични ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Моля всички народни представители да влязат в залата, тъй като ще гласуваме.

Има ли народен представител, който е против предложението за прекратяване на разискванията по този въпрос? Красен Станчев.

КРАСЕН СТАНЧЕВ: Аз съм против по три съображения: първо - беше дадена думата, второ - бяха направени предложения, трето - има съществено допълнение от моя страна.

Благодаря.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Тъй като бях дал думата на колегата Андрей Андреев, предлагам да му дадем думата, а след това да гласуваме предложението за прекратяване на разискванията и за гласуване на закона на първо четене. Колега, имате думата.

КРАСЕН СТАНЧЕВ *(От залата)*: Не беше формулирано ясно предложението на г-жа Маринова.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Колега Станчев, предложенията могат да се дадат писмено. Те ще се видят от комисията и при второто четене ще се имат предвид.

АНДРЕЙ АНДРЕЕВ: Уважаеми колеги, вече беше направено предложение за прекратяване на разискванията, затова ще бъда съвсем кратък.

От името на парламентарната група на Българския земеделски народен съюз аз искам да ви уведомя, че ние подкрепяме предложението законопроект, като се присъединяваме към мотивите, които е изложил президентът в предложението до Великото Народно събрание.

Днес в Законодателната комисия обсъждахме законопроекта текст по текст. Затова приемаме текста така, както е предложен от Законодателната комисия.

Смея да ви уверя, че Българският земеделски народен съюз със своите международни връзки ще окаже пълно съдействие в бъдеще за получаване на

такава хуманитарна помощ за нашата страна. Необходимостта от орган, който правилно, справедливо да я разпределя, е крайно необходима. Именно заради това ние се присъединяваме към предложението на президента и ще гласуваме за предложения законопроект. *(Ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Благодаря. Моля всички народни представители да влязат в залата и да седнат по местата си. Ще гласуваме предложението за прекратяване на разискванията. Ако има някакви съществени предложения от народни представители, моля те да ги представят в писмен вид на комисията.

Който е съгласен с прекратяване на изказванията по законопроекта, моля да гласува. Благодаря. Против? - Шест. Въздържали се? - Двама. При това положение предложението за прекратяване на разискванията по законопроекта се приема.

Моля народните представители, които влизат в момента, да заемат местата си, тъй като ще гласуваме законопроекта на първо четене по принцип.

Искате да обясните вота си? Заповядайте.

КИРИЛ ЖЕЛЕВ: Уважаеми господин председателствущ, уважаеми дами и господа народни представители! Искам да обясня защо гласувах против.

Аз подкрепям изцяло инициативата на президента, но смятам, че поведението на Законодателната комисия е най-мекото казано некоректно, след като тя сподели, че предложеният законопроект не противоречи на Конституцията. Мисля, че твърде често Великото Народно събрание забравя, че е Народно събрание и заживява с илюзията, че е Велико събрание и може да прави каквото си иска.

Ще си позволя да посоча само някои от противоречията, които съществуват в зависимост от Конституцията, която съществува в момента и от която се ръководи Великото Народно събрание.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Може би трябва да споделим тези противоречия в комисията, колега. Вие изяснихте защо сте гласували против - защото има противоречие между законопроекта и Конституцията. Можете да направите това в комисията. Благодаря.

И така, който е съгласен с приемането на законопроекта за агенция за чуждестранна помощ на първо четене по принцип, моля да гласува. Благодаря. Против? - Виждам седем души. Въздържали се? - Четирима души. С преобладаващо мнозинство законопроектът за агенция за чуждестранна помощ се приема на първо четене. Благодаря. *(Ръкопляскания)* *(Мотивите и текстът на законопроекта - приложение N 1,1)*

Законопроектът ще се предаде на Законодателната комисия заедно с писмените предложения, които постъпиха в Бюрото. Тя ще ги обсъди и ще ги вземе предвид при второто четене.

И така, преминаваме към точка трета от дневния ред - Избор на главен прокурор на Народна република България.

Искам да помоля г-н Мартин Гунев, ако е тук, да дойде в залата, за да можем да си довършим работата, която остана от снощи. Снощи чухме неговото изявление. Той сподели с народните представители на Великото Народно събрание своите виждания за ролята и задачите на Главната прокуратура. Прочетени бяха някои биографични данни за г-н Гунев. Заповядайте, г-н Гунев.

Снощи бяхме стигнали до момента, в който народните представители получиха право да отправят въпроси към г-н Гунев. И така, имате думата. Пръв от снощи се беше записал колегата Тамбуев. След това - г-н Корнажев.

ГЕОРГИ ТАМБУЕВ: Господин Гунев, вчера Вие пропуснахте един факт от Вашата нова биография, че непосредствено след 10 ноември 1989 г. станяхте член на обществено-парламентарната комисия със смехотворното название "За разглеждане и решаване на неотложни въпроси, свързани с допуснатите деформации и нарушения на законността", ръководена от г-н Румен Сербезов. В тази комисия участваха още някои народни представители - господата Петър Берон, Петър Корнажев, Анжел Вагенщайн, Стефан Продев и моя милост. Всички ние бяхме свидетели как комисията хвърляше прах в лицето на цялата общественост, че нещо се прави. Много факти и обстоятелства в името на законността се прехвърляха на Главната прокуратура за вземане на компетентни решения.

Главният прокурор г-н Евтим Стоименов не направи почти нищо за разкриване на престъпленията на бившия тоталитарен режим. Той чакаше едва ли не комисията да му нареди какво да стори. Нещо повече той възложи в началото предварителното следствие срещу Тодор Живков и Милко Балева да се наблюдава и ръководи от заместник-главния прокурор Атанас Атанасов, свързан по един не особено законосъобразен начин с фамилията Живкови. Аз не се учудвам на действията и бездействията на бившия главен прокурор г-н Евтим Стоименов, защото в моето съзнание той е завършен номенклатурчик.

Дълго време е бил заместник-завеждащ отдел "Национална и социална сигурност" в ЦК на БКП. Дълго време е бил и първи заместник-министър на правосъдието. На всичкото отгоре той беше член на Бюрото на Централната контролно-ревизионна комисия на партията и на съвестта му тежат някои саморазправи с другояче мислещи комунисти.

След 10 ноември беше предложен като много удобен за главен прокурор от генерал Велко Палин и Начо Паназов. Че г-н Евтим Стоименов не направи почти нищо за търсене на съдебна отговорност от виновниците за тежката икономическа и политическа криза, това е известно на цялата общественост.

Въпросът ми към Вас, господин Гунев, е: какво направихте Вие в това отношение и като член на комисията, и като завеждащ отдел Гражданско-съдебен надзор" на Главната прокуратура и като заместник-главен прокурор?

Втори въпрос. По времето на т.нар. възродителен процес, и особено при най-масовата екскурзия в света към съседна Турция, достойна за Книгата на Гинес, Главната прокуратура не стоеше със скръстени ръце. Ще Ви помоля да споделите тук, пред Великото Народно събрание, за Вашето участие или не участие в този процес и по-конкретно помагали ли сте на главния прокурор проф. Васил Мръчков в това отношение? Давали ли сте указания на окръжните и районните прокурори по въпроса за отнемане на имотите и разселването на мюсюлманите у нас и особено след 31 декември? Какво направихте след 10 ноември и 31 декември като завеждащ Гражданско съдебния отдел и заместник-главен прокурор по възстановяване на отнетите имоти и гражданските права на това население?

Трети въпрос. Доколкото зная при Вас се намират много преписки по глава III от Закона за собствеността на гражданите за нетрудови и незаконни доходи. На колко от тях след 10 ноември 1989 г. Вие сте дали ход, колко сте задържали или провалили.

Доколкото знам, Вие и г-н Мръчков сте наредили на прокуратурката Начева от Софийската градска прокуратура да прекрати преписката за нетрудови и незаконни доходи на семейство Михайлови от Етрополе, герои на моята публикация "Корупция, облечена във власт". Защо сторихте това и под чие давление? Защо след това я издигнахте за прокурор в Главната прокуратура във Вашия отдел? Моля Ви да внимавате при отговора на този въпрос, защото разполагам с достатъчно доказателства за нетрудовите доходи на семейство Михайлови, а и прокуратурката Начева е споделяла пред някои прокурори от Главна прокуратура, че била принудена да пренебрегне направената експертиза и да прикрие 40 000 лв. незаконен и нетрудов доход на моите герои.

И един въпрос, който би трябвало да зададе д-р Чирков. Доколкото имам информация, Вие много често отсъствувате по болест. Моля Ви да споделите пред Великото Народно събрание какво е Вашето здравословно състояние и колко работни дни от годината отсъствувате по болест?

Имам и един въпрос към така наречената контактна група. Нека някой неин представител, независимо дали е боядисан в червено, синьо или оранжа-

во, да обясни как се е стигнало до кандидатурата за главен прокурор на г-н Мартин Гунев? Имало ли е алтернативни кандидатури, как са протекли контактите в контактната група, как са протекли обсъжданията? Аз съм решителен противник на тоталитарната практика, въпросът за главен прокурор на републиката да се решава в тесен кръг между четирите стени на някоя стая.

Преди назначаването на главен прокурор се определяше с решение на Политбюро на ЦК на БКП. Това решение се спускаше на Народното събрание, Законодателната комисия обсъждаше въпроса, двете парламентарни групи на БКП и БЗНС имаха свои говорители, които се изказваха в Народното събрание и без никакви въпроси, без никакви алтернативи се гласуваше. Това, че сега няма алтернатива, го намирам за дълбоко недемократично.

Благодаря за вниманието.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Както виждате, сега има голяма разлика. Обсъжда се, гласува се, задават се въпроси. Има думата г-н Петър Ккорнажев. Моля ви въпросите да бъдат по-кратки, а да не бъдат въпроси-изложения.

ПЕТЪР КОРНАЖЕВ: Господин председателю, госпожи и господа народни представители! Аз няма да задавам въпроси. Ще ми позволите да споделя мнението си за кандидатурата на колегата Гунев.

Преди всичко исторически е вярно това, което каза г-н Тамбуев за тази комисия с някои пропуски. Първи председател на тази комисия беше г-н Андрей Луканов, преди г-н Румен Сербезов и то продължително време. Освен това в тази комисия участвуваше и проф. Чавдар Кюранов, който тогава беше посочен от сили, към които, мисля, че принадлежах и аз. Аз казах в речта си миналия петък, че има стенограми за тази комисия, г-н Тамбуев. И наистина има стенограми, но аз искам да разбера едно и с това ще приключа с първата част на Вашето нападение. Това, което говорехте за Евтим Стоименов и което е вярно, защо не го казахте вчера, а го говорите днес, когато обсъждаме друга кандидатура?

Освен това аз искам да съобщя следното, зашото слушах снощи колегата Гунев, който беше някак си скромнен. В Комисията по деформациите в една стая тук отсреща трима души написаха първото решение за политическа реабилитация, което онова Народно събрание прие. Единият от тримата беше Мартин Гунев, член по онова време на БСП. Освен това Мартин Гунев е от хората, сигурно и това не ви е известно, които способствуваха особено много за премахването на дял първи и втори от Закона за собствеността на гражданите. Знам, ще ме репликирате, защо не го е направил по-рано? Просто, зашото той беше само завеждащ "Гражданско-съдебен отдел", а не беше главен прокурор.

Колегата Гунев произнесе една лаконична програма вчера, която аз харесвам и му вярвам. Аз знам, че тези преписки, за които г-н Тамбуев говори, се намират там и съм убеден, че тъкмо сега те ще се раздвижат - по глава трета от Закона за собствеността на гражданите, нещо, което колегата Гунев е казал в Комисията по деформациите.

Що се касае до прочутия случай с Михайлови, аз не зная какво е казала Начева, но ако трябва да говорим за номенклатури, Начева пък беше племенничка на еди-кой си. Аз не бих обсъждал тук може ли да се вярва какво говори тя.

Какво искам да пожелая на колегата Гунев, ако бъде избран, извън това, което каза той, и още нещо.

Преди три дни на всички маси беше раздален един текст от БТА, според който Главната прокуратура и Главно следствено управление са счели, повтарям Главната прокуратура, която не е ръководена в този момент от Мартин Гунев, че не може да се търси наказателна отговорност от лица, които са извършили убийства отдавна, защото има давност. Аз отдавна чаках подходящия момент, за да кажа в нашия парламент следното. Аз моля колегата Гунев, ако бъде избран за главен прокурор, да се справи с конвенцията, предупреждавам чета от руски текста, за превенцията на престъпленията и геноцид от 9 декември 1948 г. на ООН, чл.2. Също така с конвенцията за неприлагане на давността за престъпления против човечеството, не геноцид, а човечеството, която е от 26 ноември 1968 г. и като изостави нелепата последна кръпка на миналото Народно събрание, което увеличи давността, а е явно, че това не може да ретроагира, да постави въпроса, вече като главен прокурор - масовите убийства са ли престъпления против човечеството? Прилагат ли се за тях тези норми, за които говоря?

И още няколко неща. Аз съм на възраст, когато мога да си позволя да кажа, че нито Главна прокуратура, нито Адвокатурата, нито Министерството на правосъдието могат да се преустройват за два-три или пет дни. Всички адвокати, депутати от Съюза на демократичните сили, гласуват доверие на професионализма на колегата Гунев. Може да боледува, но той ще ръководи, докато дойде по-младият, защото младият трябва да се избере. Имаше имена, които се обсъждаха, има имена, които ще се обсъждат. Нека поставим човек, който ще постави начало на една истинска прокуратура.

Това исках да кажа. *(Ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Думата има колегата Стефан Радославов.

СТЕФАН РАДОСЛАВОВ: Случват се понякога и такива работи, без да знае г-н Корнажев засегна този въпрос, който исках да поставя. Само искам да ка-

жа, че аз съм връчил официално питане по този въпрос преди няколко седмици и разчитам на това бъдещият главен прокурор да изрази своето отношение по този въпрос. Става дума за хилядите избити без съд и присъда във времето на т.нар. социалистическа революция.

Благодаря. *(Откъслечни ръкопляскания от блока на СДС и БСП)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Георги Петров има думата.

ГЕОРГИ ПЕТРОВ: Господин Гунев, ние се познаваме от нашата съвместна работа. Аз съм идвал лично при вас във Върховния съд. Въпросът ми е какво ще бъде Вашето принципно отношение към наказателно дело N 1 и N 2. Става дума за делото срещу Тодор Живков и срещу Милко Балева. Ще може ли най-после тези дела да се придвижат по-бързо и да бъдат решени, тъй като българският народ очаква с нетърпение техния изход.

Ние всички сме свидетели как Тодор Живков е изкаран едва ли не бедняк, а в същото време внучката му има вила за около 200 хиляди лева. Синът му Владимир Живков има вила за около 300 хиляди лева. Именно той е притежател на големи недвижими имоти, само че не той, а неговите син и внучка.

Вторият ми въпрос е ще бъдат ли заведени иски срещу бившите номенклатурни областни ръководители по повод заплащане на наемите на луксозно обзаведените им жилища, както и за разваляне на покупко-продажба на такива жилища, които са продадени на символични и смешни цени. Става дума за бившите областни ръководители. Има решение на Министерския съвет в тази насока N 146, което дава разпореждане тези именно покупко-продажби на тези евтини жилища да бъдат развалени.

Благодаря за вниманието.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Народният представител Николай Павлов има думата.

НИКОЛАЙ ПАВЛОВ: Ще се опитам да не повтарям онова, което беше изложено до този момент. На всички вас ви е известно, че в една бъдеща конституционна промяна ще трябва да си намерят ново място целият правосъден апарат и цялата трета власт. Моят въпрос е - какво е отношението на г-н Гунев към развитието на една такава идея, която вече е лансирана, а именно Министерство на правосъдието, под негова егида да се организират съдът, прокуратурата, органите за следствие и съдебната полиция? Тъй като публична тайна е, че засега Главна прокуратура оказва съпротива на тази идея, стремейки се да запази статута си на самостоятелна сила. Ако така бих могъл да се изразя, в правосъдието, т.е. статут, който е присъщ на една тоталитарна правосъдна система. Това е първият ми въпрос.

Вторият ми въпрос е очевидно гражданскосъдебният надзор едва ли има достатъчно отношение към дейността на Шести отдел, но какво е направила Главна прокуратура и какво възнамерява да прави той самият в качеството си на главен прокурор за отстраняване на последиците от дейността на Шести отдел. Затова защото в тази зала има достатъчно много хора, които са били предмет на особеното внимание на този отдел, а да не говорим за хилядите български интелегенти, които са били и жертви на същия този отдел. Последиците са множество. Не в рамките на едно такова експозе човек може да ги обхване всички. Но какво смята да направи г-н Гунев в качеството си на главен прокурор тукмо за отстраняване на тези последици.

Благодаря за търпението.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Думата има народният представител Димитър Баталов. И може би, колеги, след това да дадем възможност на г-н Гунев...

ДИМИТЪР БАТАЛОВ: Няма да се връщам към парламентарната Комисия по деформациите, в която по някаква случайност бях член и аз. Питам кандидата за главен прокурор на Републиката - знае ли, че през последните 20 години у нас в много селища в страната по разни поводи бяха инсценирани дела на дейци от бившата опозиция? И ако знае, какво е направил след възразението им. Ако искате конкретни случаи ще Ви изнеса по-късно.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Доктор Връбка Орбецова има думата.

ВРЪБКА ОРБЕЦОВА: Уважаеми г-н Гунев имам два въпроса. Какво е вашето лично отношение към Закона за деполитизацията на съда и прокуратурата и дипломатията?

И вторият въпрос - какво е Вашето отношение към смъртната присъда?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: По първия въпрос, г-жа Орбецова, г-н Гунев снощи нашироко изложи своето виждане.

Заповядайте г-н Славов.

СВЕТОСЛАВ СЛАВОВ: Ще се опитам да свържа в моя въпрос, вече стана дума за Тодор Живков, за Шести отдел и за БСП... Началникът на Шести отдел генерал Иван Петров Иванов, бившият или настоящ председател на Върховния съд Иван Велинов Митов и директорът на Института за биогенни стимулатори Николай Киров имат фирма на граждани, която се помещава в сградата на Висшия партиен съвет. Там те са наели четири кабинета срещу осем лева на месец за стая за 10 години напред. Договорът е сключен между бившия ръководител на Шести отдел г-н Иван Петров Иванов и Васил Коларов.

Освен това, същата тази тройка, са направили още няколко фирми, които са закупили, бих казал, супердифицитни материали за около 100 милиона български лева. Бих могъл разбира се, веднага да дам и документите за това. Документите се намират във фирменото отделение на Софийския градски съд, фирмено дело 366. Публикацията за тези фирми се намира в "Държавен весник" N 46 от тази година.

Тези 100 милиона лева девизни стоки, продадени на международния пазар, а това сигурно ще стане, струват 150 милиона щатски долара.

Питам какво би направил новият главен прокурор на Републиката по този въпрос? Какво би направил с тези стоки, които в момента са експирани и чакат своя купувач? Какво би направил срещу г-н Васил Коларов, който явно толерира тези сделки? Всички знаем, че той е основният перач на партията. *(смях и откъслечни ръкопляскания)*

Имам много други въпроси. Тук има разбира се и други хора, които са ангажирани с тази фирма. Пропуснах да ви кажа тази фирма се казва "Биофаринвест". Тя търгува с фармацевтичното средство "Жирозитал". Автор на това средство е Тодор Христов Живков. Те имат пълното право да търгуват с неговия продукт и да реализират заедно печалби и дивиденди.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Думата има народният представител Иван Велчев.

ИВАН ВЕЛЧЕВ: Господин Гунев, въпросите безспорно са много, но аз ще се огранича само с един. По дело N 2 през 1965 г. бяха осъдени граждани, около 200 души репресирани. На дело преди два месеца ние бяхме оправдани, бяхме реабилитирани. Тоест аз сега съм невинен, както и моите другари. Аз питам: във връзка с нашата невинност, т.е. с нашата репресираност, нас и нашите семейства, и около 200 души, няма ли виновни в тази страна? Няма ли да се потърси отговорност от виновните за нашето репресиране?

РЕПЛИКА ОТ ЗАЛАТА: От коя партия сте Вие?

ИВАН ВЕЛЧЕВ: От БСП.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Има думата Мануш Романов.

МАНУШ РОМАНОВ: Уважаеми господин Гунев, известно ли Ви е и бихте ли потърсили отговорност на виновниците за масовите изселвания, интернирания и убийства на цигани през периода 1960 - 1985 г.?

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Има думата Тодор Кавалджиев.

ТОДОР КАВАЛДЖИЕВ: Уважаеми народни представители! Борбата за свобода и демокрация не започна нито на 10 ноември нито на 26 октомври 1989

г., нито в 1965 г., а се води цели 45 години. И през тези 45 години бяха извършени толкова гнусни престъпления спрямо българския народ, че човек би трябвало да се срамува. В тази борба паднаха хиляди жертви, хиляди бяха репресирани, гонени и преследвани заради своите убеждения, за това, че още тогава казваха, че този път ще доведе България дотам, докъдето я доведе.

Питам г-н Гунев какво ще направи и как мисли, ще спомогне ли за пълната съдебна реабилитация на тези жертви? И съдебна, и имуществена реабилитация. Не да ни обяви за активни борци. Ние сме против това нещо.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Последен има думата Иван Гинчев. Много моля да бъдете кратък.

ИВАН ГИНЧЕВ: Дами и господа! Никога не съм вярвал, че ще дойде такъв ден - министър-председателят да защитава онова, за което ние 45 години сме се борили - да се върне земята на сдружените земеделци. Аз му благодаря от името на Българския земеделски народен съюз "Никола Петков".

Имам тук един кратък списък на няколко герои, които в Белене една вечер извикаха около стотина души лагеристи, специално бяха оградили със стълбове с електрически крушки един район, отведоха ни там с количките, с лопатите и след всеки един лагерист имаше по един милиционер не с пушка, ами с гугмен камшик, и ни караха 5 кубика пръст да бъдат прекарани на едно разстояние от 70 метра.

Другарю Гунев, бих желал Вие да бъдете герой на България, ако тези господа ги хванете и да отидат на тези места, да видят тези места, на които те са мъчили българския народ. Газдов, той е герой от Ловеч; Борис Митев, човекът, който знаеше турски език. Аз се обръщам към групата, която е за правата на човека - този господин Борис Митев говореше чудесно турски език и се представяше като турчин, за да използва това малцинство като агенти и като "ухо" да разузнават кои са противниците.

Другият господин е капитан Горанов. Той е от моя роден край, той е от Беглеж. Не, не от Беглеж, забравих откъде беше. И последният е генерал Мирчо Спасов. Тези хора са смятали, че социализмът ще бъде вековен, но виждате, че чудеса в Библията има, но чудесата дойдоха и на нашата земя. Дано дойде новото чудо, че никога вече да няма лагери, да няма дори и прокурори, да няма човек, когото обществото да осъжда, ами да бъдем истински граждани на една демократична България.

Благодаря. *(Ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Има думата господин Гунев.

МАРТИН ГУНЕВ: Уважаеми дами и господа народни представители, уважаеми господин председател! Аз снощи казах доста ясно, че дейността на Главната прокуратура в бъдеще ще бъде в няколко насоки.

Първо, тя ще изпълнява всички правомощия, които има и които ѝ са дадени в съответствие със закона. От това произтича, аз снощи го казах, че ще бъде реализирана наказателната отговорност по отношение на тези, които са допринесли за икономическата криза в нашата страна, и на второ място, казах, че ще се реализира и наказателната, и гражданската отговорност на лицата, които в нарушение или заобикаляне на закона, са извършили престъпления или нарушения, в резултат на което са получили незаконни доходи или са се обогатили неоснователно.

На много от въпросите, които се поставиха тук, всъщност отговорът е в тази кратка формулировка, която аз снощи дадох. Струва ми се, че вие трябва да обърнете внимание на това. Прокуратурата е институт, това също го казах снощи, който не е издирвателен. Издирвателните органи са органите на Министерството на вътрешните работи. Но наред с издирвателната дейност на МВР, всеки гражданин, всяка организация, каквато и да била тя, политическа или друга организация, създадена по други закони, може да се отнесе към Главната прокуратура. И тогава вече ние ще се занимаваме с тези проблеми.

Вярно е че прокуратурата сама, въпреки че законът не я задължава, а това мога да ви го декларирам, ще спомогне този процес за установяване на онези лица, които са извършили престъпления и за които има основание да се води предварително следствие и да се внесат обвинителни актове, това ще бъде направено. Но моля ви, и вас, и всички български граждани, които слушат: недейте оставя прокуратурата сама, защото прокуратурата се състои от 500 души в цялата страна. И тези 500 души в никой случай не могат да извършват самостоятелно не само предварителната следствена работа, не само наказателната работа с участието си в съдебните заседания, не само работата, която има по другите надзори, но да извършва и издирвателна работа.

Аз мога да ви уверя, че това, което е по силите на прокуратурата, да извърши и тази издирвателна работа с оглед на общото дело за демократизация, което е започнато, това ще бъде направено. Но недейте омаловажава вашата помощ като Велико Народно събрание, вашата помощ като граждани на страната, а също така и всички други политически и други организации, които могат да спомогнат в този издирвателен процес.

Аз бих искал да се спра конкретно на някои въпроси, които са свързани с така наречените "екскурзии" през лятото на 1989 г. В така наречения "възродителен процес" не съм вземал участие, не съм давал указания за едно или друго

мероприятие, което трябва да бъде извършено и което да бъде извършено в закона. Спомням си, че имаше едно указание, подписано от мен, в което няколко етнически турци питаха могат ли да се откажат от недвижимите си имоти в полза на държавата. Ние им отговорихме, че те могат да се откажат от техните имоти в полза на държавата и това трябва да стане съгласно съответния ред, който им беше обяснен. Но заедно с това ние им писахме, че те могат да се откажат не само изведнъж и завинаги, а по прекратително или отлагателно условие. Ако не се върнат отново в България, тогава собствеността ще премине в ръцете на държавата.

По този начин ние искахме всеки гражданин, който се интересува от този въпрос, да разбере какво е становището и не само да получи правен съвет от някои, които може би няма да го дадат по този начин, а ние им дадохме правния съвет, така както трябва да им се даде с оглед на техните интереси.

Въпросът за давността, който се постави от г-н Корнажев, е много интересен. Аз тази вечер няма да вземам отношение по него. Ние ще приказваме по този въпрос допълнително с него. Смятам, че ще можем да стигнем до едно становище още повече, че ние няма само двамата да решаваме този въпрос, а ще има група специалисти, с които ще огледаме този въпрос от всички страни.

По въпроса за фирмите (на г-н Велинов и другите лица, които са заедно с него в тези фирми). Моля да ме освободите да кажа становището си по този въпрос. Това е така, защото тази информация трябва да бъде проверена. Тази информация може да съдържа данни за нарушения на законите в страната, да кажем Указ N 56, данни за извършване на спекула и т.н. Може да се говори и за по-тежки нарушения, но ние тази вечер не можем да кажем дали тези нарушения са извършени, без да се извърши съответна проверка.

Какво е отношението ми към смъртното наказание? Малко ще разширя въпроса. Когато бях съдия, на мен ми се каза, че от 18 наказателни дела нито едно не е ефективно и че аз нямам бъдеще като съдия. Това ме накара да започна да гледам и да участвам при разглеждането на гражданските дела. Отношението ми към смъртното наказание е отрицателно. Аз намирам, че има много репресивни способности, с които държавата може да се защити, обществото може да се защити, без да се налага това наказание. Ако трябва да бъда пред вас, когато вие решавате този въпрос, мога да стоя тук 24 часа и да ви говоря, че смъртното наказание трябва да бъде отменено.

Наред с това мое виждане в тази насока е, че наказанията над пет години лишаване от свобода, които се налагат и изтърпяват, довеждат до фактически деградиране на личността в местата за изтърпяване на наказания. А каква е на-

шата цел - да убием един човек или евентуално да го поправим? Доколко можем да го поправим, това е въпрос и на другите органи.

По въпроса за третата власт и въпроса за виждането ми във връзка с обединяването на съд, прокуратура и следствие в Министерството на правосъдието. Казах, че моето отношение е отрицателно (още снощи). Според мен съдебната власт е самостоятелна трета власт и тя не може да бъде контролирана от един изпълнителен орган - Министерството на правосъдието, защото тогава ще стане смесване между изпълнителна и съдебна власт. Нещо повече. Съдът и прокуратурата трябва да съществуват като две самостоятелни подсистеми, независими една от друга. Ще ми позволите да споделя с вас, че истината се решава в спора и се достига в спора. Ако направим от съда и прокуратурата едно учреждение, което се степенува: прокурор, съдия и т.н. и те вървят по общата йерархия, ще има много случаи, в които или съдът, или прокуратурата щом зависят един от друг, ще допуснат явления, които ще бъдат отрицателни.

Не мога сега да ви кажа точно, но има един сборник (ако трябва, ще го намерим) за 80 години българско правосъдие - фактически от Освобождението на България до 1940 г. В него се казва точно така - че хубаво би било в нашата страна прокуратурата да бъде отделно от съда и главният прокурор да не бъде към Върховния съд, а да представлява самостоятелна институция с цялата система.

Но този въпрос ще го решите вие, когато ще се занимавате с проблема за съдебната власт и създаването на устройствените закони на съдебната власт. Ние - Върховният съд, Главната прокуратура и Министерството на правосъдието можем да ви подпомогнем във вашата отговорна работа.

По въпроса за моето положение в Комисията за деформациите. Трябва да ви кажа, че аз се почувствувах малко настрана от общата работа на комисията, защото в комисията бяха уважавани от нас пеналисти, които могат да вземат отношение по всякакъв проблем, който може да възникне от наказателно-правен аспект. Моята задача е била дотолкова, доколкото със знанията и опита си (доколкото ги имам), да подпомогна тези колеги за правилното решаване на въпросите, включително и от гражданскоправна гледна точка.

Трябва да ви кажа и това, че разпоредбите на чл. 31 и чл. 34 от Закона за собствеността на гражданите, въпреки че са несъвършени, трябва да бъдат приложени. Но за да бъдат приложени, добре е да бъдат завършени предварителните следствия по дело N 1 и N 2. Тогава да се види какво остава като гражданскоправна възможност за отнемане на незаконни доходи. Защото незаконните доходи тогава, когато е извършено престъпление, се отнемат от наказа-

телния съд. Ние не би следвало да дублираме дейността сега на предварителното следствие и на наказателния съд с една предварителна работа, която може да остане без покритие.

По въпроса за Закона за собствеността на гражданите трябва да ви кажа следното: аз съм бил противник на Закона за собствеността на гражданите и съм бил за отменянето не само на глава първа и втора, но и на глава трета. Именно затова през м. февруари, когато се правеха проектите, които доколкото си спомням влязоха в сила от 17 април, се измени глава трета, защото тя беше несправедлива. Поне се помъчихме да я направим по-справедлива. Трябва да ви кажа и това, че въпреки че не съм имал възможност пряко да влияя на този процес, докладите които съм правил за отмяна на този закон (особено от гледище на това, че този закон обърка цялото вещно право, системата на вещното право у нас е в много тежко състояние), са помогнали. Още преди години от гражданско-съдебния отдел сме правили предложения (докъдето можем и докъдето искат нашето становище). Ние сме обосновавали становището, че вещното право в нашата страна не може да съществува така. Вие ще имате неприятности във връзка с тези вещни права, когато правите Закона за земята, Закона за приватизацията и т.н., защото тяхното отражение ще рефлектира във вашата бъдеща законодателна дейност.

Бих казал пред Народното събрание, че в Главната прокуратура има прокурори - наказателни и граждански, които са подготвени не само като практики, а са много добре подготвени и теоретически.

Струва ми се, че ако уважаваният от всички нас председател на Законодателната комисия г-н Джеров само ни праща проектите, които ще бъдат разглеждани от Законодателната комисия, ние ще даваме становището си по тях и ще ги подпомогнем както с оглед на теоретическото, така и с оглед на необходимото практическо решаване на въпросите. Естествено това наше мнение не е задължително, но бих могъл да се надявам, че то ще бъде от интерес на онези, които предлагат как да бъде съставянето на законопроектите.

С това смятам, че съм изчерпил въпросите, които ми бяха зададени.

Пак искам да свърша с онова, с което започнах снощи: вашият вот на доверие (ако имам такъв) не е нищо друго освен изпълнението на един граждански дълг. Смея да ви уверя, че ако аз разбера, че не съм в състояние да изпълнявам този дълг, ще си подам сам оставката, преди някои от Народно събрание да ми каже, че е време да напусна мястото, което заемам.

Благодаря ви за вниманието. *(Ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Господин Гунев, постъпил е един частен въпрос от г-н Крум Хорозов. Ще Ви го прочета.

"Дали ако бъдете избран за главен прокурор, ще изясните обстоятелствата, при които е обесен в килията в Пазарджишкия затвор на 3 февруари 1959 г. затворникът Евтим Арсов?"

МАРТИН ГУНЕВ: Трябва да ви кажа, уважаеми дами и господа, че това, което ми се каза сега на мен, не съм го знаел. Това, което ми се каза, е достатъчен повод да извършим проверка за това, което се говори. Но аз искам да свържете този повод, по който приказвам, с това, което казах преди: че прокуратурата не е издирвателен орган, първо, и второ - с оглед на сегашните условия прокуратурата ще наруши малко закона, като сама ще тръгне по пътя на издирването, както ще стане и с този случай, който се каза от уважаемия от всички председател, а резултатите естествено ще покажат има ли извършено престъпление или не.

Но аз пак повтарям: въпросът за издирването на лицата, които по един или друг начин, които по един или друг повод, с една или друга цел, при една или друга политическа обстановка са извършили действително престъпления, ние нямаме право да откажем наказателното преследване срещу тях.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Госпожи и господа народни представители! Вие чухте отговорите на г-н Гунев. Ако има нещо за доизясняване? - Заповядайте.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Господин председател, уважаеми народни представители! Чувствам се задължен с оглед на конкретната обстановка, при която се обсъжда кандидатурата за главен прокурор да взема отношение и да си позволя да откrexна съвсем малко вратата на един институт, който за съжаление е непознат за нашата общественост, включително и за голяма част от присъстващите в тази зала.

Ако вие си спомняте, още същия ден, когато ние започнахме сесията, почти не е имало заседание, в което да не е спомената думата прокуратура или Главна прокуратура. И това не е случайно. Това е нормално, тъй като за хубаво или лошо животът поставя всекидневно многобройни въпроси, които са свързани с дейността, функциите и задълженията на прокуратурата.

Прокуратурата е единственият най-централизиран орган в страната, тъй като главният прокурор се избира от Народното събрание и само той назначава, уволнява и повишава всички останали прокурори. Главният прокурор е подчинен само на Народното събрание и никой друг орган в страната не може да упражнява каквито и да било действия по отношение на него.

За съжаление в продължение на повече от четири месеца Главната прокуратура е поставена в едно изключително сложно, деликатно и трудно положение, защото никой не се занимава с този институт. Главната прокуратура има

правомощия да упражнява надзор за спазване на законите от всички министерства и министрите, но те определят заплатите на прокурорите. Само с един подпис на един от най-кратко прибивавалите заместник-председатели на Министерския съвет преди няколко месеца беше отменена сградата, която можеше радикално да реши крайно трудните битови проблеми на този институт. А след като такава сграда беше предоставена и бяха похарчени над 350 000 лв. за нейното обзавеждане и приспособяване за нуждите на този институт?

Поставям тези въпроси, за да направя първото си предложение към почитаемостото Народно събрание, а то се изразява в следното:

Моля ви да се вземе решение Народното събрание да встъпи в конституционните си правомощия и да възложи на свой орган или в лицето на Бюрото, или на негов представител, или на Законодателната комисия, който да приема, обсъжда и разглежда проблемите, които има да решава Главната прокуратура, понеже това никой друг не може да стори и понеже Конституцията ни задължава към това.

Второто предложение, което искам да направя:

В прокуратурата от 10 ноември 1989 г. тече всекидневен един огромен поток от жалби, сигнали, предложения и оплаквания по всички възможни въпроси. Всеки иска прокуратурата да открие, да установи или изясни това, което е извън нейните възможности. Не само поради това, че в нея работи един нищожен състав, не само поради това, че тези хора поради своето възнаграждение далеч не могат да изпълняват задълженията си, тъй като, за да може един прокурор да премине на работа в Главна прокуратура, това най-рано може да стане 16 до 18 години след завършването на основно образование. Тоест, когато бъде на 36 - 38 до 40 години, докато един заместник-председател на общински съвет може след гимназиалното си образование да заеме длъжност, но с тази разлика, че той получава със 100 лв. повече, отколкото един прокурор в Главна прокуратура.

Поставям тези въпроси, тъй като досега никой не се заемаше с тях. Вярно е, че имаше един период, когато беше възложено на бившия председател на Законодателната комисия да се занимава с тях, но той се занимаваше предимно с кадровите, но не със социалните и с битовите въпроси.

Във връзка с това искам да споделя и да направя второто си предложение. В Закона на прокуратурата, който действа в момента, има редица недоразумения и несъответствия. Предвидено е, че главният прокурор се отчита между сесиите пред Държавния съвет, че районите и седалищата на прокуратурите се определят от Държавния съвет, че броят на прокурорите се определя също от този орган.

Искам да информирам Народното събрание, понеже то не знае, че още през м. април в парламента е внесен законопроект за изменение на Закона за прокуратурата и за отменянето на тези текстове. Това досега не е извършено, поради което предлагам да се възложи на Законодателната комисия едновременно с неотложните промени в законодателството да реши този въпрос.

И на трето място...

МИЛАН ДРЕНЧЕВ: Сега не обсъждаме прокуратурата, а избираме главен прокурор.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Господин Дренчев, ще Ви обясня защо.

Когато ние препеняваме въпроса за главен прокурор, фактически той е прокуратурата.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Мисълта ми е малко постегнато да формулирате предложенията.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Формулирах второто предложение, а сега третото.

Искам да кажа, че на въпросите, които бяха отправени конкретно към г-н Гунев, той нито може да отговори, нито е в течение на всички тях поради простата причина, че цялото негово пребиваване в Главна прокуратура е свързано с една гражданска и специфична материя, която няма нищо общо с тези престъпления, за които се говори тук и за които му се поставят въпроси.

Господин Гунев е изтъкнат професионалист, добре подготвен и най-ярко доказателство за това е, че той получи най-силната и непосредствена защита след задаването на въпроси от представителя на защитата, уважавания адвокат Петър Корнажев. Това е едно доказателство, че действително той има качества, които го правят достоен да заеме този пост. Пред него стоят много сложни, много тежки и трудни за решаване задачи.

Аз искам да отправя две пожелания преди да изразя отношението си в подкрепа на кандидатурата му.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Господин Мулетаров, моля Ви по-кратко, отдавна надминахме определеното време.

СПАС МУЛЕТАРОВ: Приключвам.

Първо, пожелавам г-н Гунев да се освободи от тези прокурори, които за разлика от принципите, честните, добросъвестните и тези, които всеотдайно се бориха срещу притисканата машина по време на тоталитаризма, но продължават да заемат постове в прокуратурата, след като са извършили немалозначителни нарушения, да не употреба по-тежка дума. *(Ръкопляскания)*

Второ, пожелавам на г-н Гунев - това обаче не може да стане без помощта на Народното събрание - да бъдат решени най-после битовите и социалните въпроси, въпросите с материалното обезпечаване на прокуратурата, тъй ка-

то ще бъде смешно, ако ви информирам в какво състояние работим. В момента 5 души прокурори трябва да работят в коридорите, ако се завърнат тези, които боледуват, а те са седнали на техните места.

Трето, и прикпочвам: искам да пожелаая на г-н Гунев да предприеме мерки за ликвидиране на тези деформации, които се появиха в този институт в резултат на продължителните (не по вина на прокурорите, а на други органи) действия, като в най-близко време се преодолеят негативните отношения, които дават отражение върху бързината, срочността и всеобхватността на прокурорската дейност. По този начин ние бихме могли да гарантираме, че този институт ще се извиси на възможностите и на конституционните правомощия, които има.

В заключение поддържам кандидатурата на г-н Гунев. Не само неговият дългогодишен опит в прокуратурата, не само неговите професионални знания, но има и една подробност, която искам откровено да споделя с вас:

Прокурорите досега не бяха доволни от това, че за главни прокурори им се назначаваха и избираха лица, които не са от тяхната система. Това сигурно е давало известно отражение и върху състоянието на института. Ето защо в момента г-н Гунев е фигурата, която е произлязла от този институт, продължително е работила там и може да отговори на тези изисквания. Вярно е, че възрастта на г-н Гунев не е от най-цветущите, но ние нищо не правим трайно и вечно. Нашата цел е да подготвим един негов достоен млад заместник, защото главният прокурор трябва да бъде в най-зрялата си възраст, за да отговори на тези изисквания. *(Ръкопляскания)*

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Думата има г-н Данов.

Искам да помоля всички народни представители, които са в кулоарите, да влязат в залата и да седнат по местата си, тъй като приближаваме до избор, а се опасявам, че нямаме кворум.

РУМЕН ДАНОВ: Госпожи и господа! Точно такава беше и моето предложение, обаче то се състои от две части. Аз лично също изказвам подкрепата си към кандидатурата на господин Гунев и ви призовавам да гласувате за нея, но моето конкретно предложение е да прекратим разискванията - първо, и второ - да гласуваме явно. Тъй като в началото на работата на Народното събрание ние се споразумяхме, когато гласуваме за личности, да гласуваме тайно. В случая, тъй като няма други кандидатури, призовавам ви да гласувате явно. Моля председателството това предложение, ако трябва, да се гласува.

(Ръкопляскания в залата)

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШОВ: Аз мисля, че трябва да подложим на гласуване първо предложението дали да бъде таен или явен изборът за нов главен прокурор на Републиката.

Моля народните представители да влязат и да заемат местата си.

И така, който е съгласен изборът за главен прокурор на Републиката да бъде явен, моля да гласува. Благодаря.

Против? - Шест души. Благодаря.

Въздържали се? - Четирима души.

Предложението за явно гласуване се приема.

И така, ще ви прочета проекторешение по въпроса за избора на главен прокурор на България: "На основание чл.78, т.16 от Конституцията във връзка с чл.4, ал.1 от Закона за прокуратурата, Великото Народно събрание реши:

Избира за главен прокурор на Народна република България Мартин Христов Гунев."

Който е съгласен с това проекторешение на Великото Народно събрание, моля да гласува. Благодаря.

Против? - Пет души. Благодаря.

Въздържали се? - Четиринадесет души.

И така, почти единодушно за главен прокурор на Народна република България е избран Мартин Христов Гунев. Честито, господин Гунев. *(Ръкоплясания от цялата зала)*

Да, имате думата за процедурно предложение.

ЕКАТЕРИНА МАРИНОВА: Сигурно не съм много коректна, уважаеми колеги, защото не става дума за предложения. Искам от парламентарната група на Българската социалистическа партия горещо да поздравя господин Гунев с нашия общ избор, да му пожелаем мъжество, търпение и все такава добросъвестност в това толкова сложно, толкова важно, но толкова интересно време.

И още една дума. Господин Светослав Славов по време на дискусиата по избора на новия ни главен прокурор на Републиката направи твърде интересно съобщение. Много ви моля да имате предвид, че парламентарната група на Българската социалистическа партия ще направи точна и пълна проверка. За резултатите от тази проверка Великото Народно събрание ще бъде своевременно и напълно информирано. Благодаря ви.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Моля, колеги, само една минута внимание. Тъй като виждам, че всички вече сме доста уморени, а и времето напредна, предлагам, ако нямате нищо против, да отложим останалите две точки за утре, още повече, че ще започнем с правилника на Великото Народно събрание. Нека да бъдем бодри.

По този въпрос две думи само за утрешния дневен ред от господин Гиньо Ганев. (*Шум, отделни ръкопляскания в залата*)

ГИНЬО ГАНЕВ: Тишина, господа! Тишина - да се чуем добре. Утре...

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Ще гласуваме, момент. Ще гласуваме. Считаме, че аплодисментите са израз на вашето одобрение на предложението.

Уважаеми колеги, тъй като се постави въпросът принципно да се гласува предложението за прекратяване на заседанието и продължаване на останалите точки утре от 10 часа, моля, който е съгласен с това предложение, да гласува. Благодаря ви.

Против? - Виждам шест души.

Въздържали се? - Пет души.

Предложение се приема. (*Звъни*)

Един момент за утрешния дневен ред.

ГИНЬО ГАНЕВ: За утре. Проектът за правилник. Всички предложения на комисията са ви раздадени.

Второ четене на законопроекта за агенцията.

Банката - предложението на господин Димитров. Вероятно, ако се стигне дотам, защото правилникът е една масивна точка.

Във връзка с това, господа, Бюрото предлага утре да не се включва както обикновено в петък точка "Отговори на питання", за да може наистина съобразно първоначалната ни воля да приключим с проектоправилника за дейността на Великото Народно събрание.

Сега няколко съобщения.

РЕПЛИКА ОТ ЗАЛАТА: Нарушава се редът...

ГИНЬО ГАНЕВ: Нищо не се нарушава! И чуйте ме тогава Вие!

Утре в 9 часа парламентарната група на БЗНС "Никола Петков" ще заседава в тази сграда. Залата ще се уточни допълнително.

Комисията по труда, социалната защита и осигуряването на гражданите - утре, 8.30 ч., в тази сграда.

Комисията по здравеопазването и спорта - утре ще заседава от 8 часа в тази сграда.

И сега, господин Лютфиев, във връзка с Вашето предложение.

Законодателната комисия предлага да заседава утре от 9 часа. Имаше на това заседание, на което комисията предлага да разгледа и законопроекта за имената, да бъде поканена и Комисията по правата на човека. Ръководството на комисията сега в лицето на господин Шиваров ме уведоми, че по този въпрос те възнамеряват да направят самостоятелно заседание. Това трябва да бъ-

де уважено. Ето с тези съобщения днешният ден приключва, господин председател.

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ ИВАН ГЛУШКОВ: Закривам заседанието.
(Звъни)

(Закрито в 20.35 часа)

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВЕЛИКОТО
НАРОДНО СЪБРАНИЕ:**

Николай Тодоров

ПРЕДСЕДАТЕЛСТВУВАЩ:

Иван Глушков